Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 544

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1885 (Ն. Տ.) 5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1885

26 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1303

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونغیان خاننده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան դահեկան արծաթ 200
» վեցամսեայ » » 100
» եռամսեայ » » 50
Գաւառաց » եւ տէրութեան թղթատարով տարեկան » » 240
Գաւառաց համար եւ տէրութեան թղթատարով վեցամսեայ » » 120
Օտար երկիրներ, տարեկան ֆրանք 56
» » վեցամսեայ » 28

Գաւառաց զրկուած լրագրաց ծանրոց ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չ'տրուիր։

ՅԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ԻՍԴԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
[illegible], Գարա-քէօյ, Տէյիրմէն-խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ
ԹԱՂԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՅՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Այս շահագրգիռ պաշտօնագիրն օգտակար կը համարինք ծանօթացնել Արև-Եւր ընթերցողաց, ինչպէս խոստացած էինք տակաւին չհրատարակուած: Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մատակարարութիւնն ինքնին կարևորութիւն մ'ունի, իբրև Մայրաքաղաքիս ազգային կարևորագոյն հաստատութեանց միոյն մատակարարութիւնը: Գործը միանգամայն առնչութիւն ունի բացուելիք ազգային Կեդրոնական Վարժարանին հետ, և այս տեսութեամբ ակներև է թէ Ղալաթիոյ Թաղային մատակարարութեան խնդիրն ըր բացառիկ կարևորութիւն մը կը ստանայ:

(Ա.) Ղալաթիոյ մէջ երկու տարբեր վարչութիւնք կան, Թաղական Խորհուրդ մը և Կալուածոց Հոգաբարձութիւն մը: Թաղային վարչութիւնն որ Տեղեկագիրը կը քննենք, 1884 սեպտ. 14ին կարգուած էր Քաղաքական Ժողովէն, «եկեղեցւոյն պարտուց բարձման միջոցները տնօրինելու, Ղալաթիոյ Թաղ. Խորհրդոց պաշտօնավարութիւնը դժուարացնող պատճառները բառնալու, առ ժամանակեայ Թաղ. Խորհրդոյ մը կազմութեան համար ընտրելեաց ցանկ մը ներկայացնելու, և ցնոր տնօրինութիւն եկեղեցւոյ և Թաղային գործոց վարչութիւնն ստանձնելու պաշտօնով:» (*) Վարչութիւնն ում կը յաջորդէր այս Թաղ. Առժ. Յանձնաժողով, ինք ևս Պատրիարքարանէն կարգեալ Առժ. Թաղ. Խորհուրդ մ'էր:

(Բ.) 1880ի վերջը Քաղ. Ժողովն 3 անձէ Ղալաթիոյ Կալուածոց Հոգաբարձութիւն մը կը կազմէ: Այս Հոգաբարձութիւն զեկեղեցին ծանր պարտուց ներքև տեսնելով, Թաղ. Խորհրդին կ'իմացնէ թէ այլ ևս կարելի չէ Կալուածոց Սնտուկէն 40 ոսկւոյ ամսական գումար մը վճարել Ղալաթիոյ վարժարանին, և թէ ցնոր տնօրինութիւն 15 ոսկի միայն կրնայ տալ, այսու գոյանալիք խնայութիւնը պարտուց գլխաւճարին յատկացնելու համար:

Թաղ. Խորհուրդը չընդունիր և կը բողոքէ, առարկելով թէ եկեղեցին 4-4500 ղրշ. ամսի հասոյթ ունի: Մեծ վէճ մը կը ծագի ասոր: Կալուածոց Հոգաբարձութիւնը կը պնդէ թէ, եկեղեցին լաւ մատակարարուելով, կրնայ հոգալ դպրոցին ծախքն, և տեղեկագրով մը կը նշանակէ նախորդ վարչութեանց, ընդորս Փափազեան Ստեփան էֆէնտիի կալուածական վարչութեան սխալներն ու զեղծումները: Կեդր. Վարչութիւնն Հոգաբարձութեան կը հրամայէ ի վերջոյ ամսական 25 ոսկի վճարել:

Թաղ. Խորհուրդն այսու գոհ չըլլալով, 120 ոսկւոյ մօտ գումարի մը վճարումը կը պահանջէ Հոգաբարձութենէն, որ նորէն կ'ընդդիմանայ, և Թաղ. խորհրդականք ցոյցեր և սպառնալիքներ կ'ընեն:

(Գ.) 1884 փետրուարին Թաղ. Խորհրդոյ պաշտօնավարութիւնը կը լրանայ: Պատրիարքարանը Թաղային ընտրութեան հրահանգ կուտայ երկիցս. բայց երկու անգամուն ալ զեղծմունք և օրինազանցութիւնք կը վիժեն ընտրական գործողութեանց մէջ: Վարչութեան քննիչները կը բեկանեն ընտրութիւններն, «յայտարարելով թէ Ղալաթիոյ մէջ կարելի չէ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւն կատարել»: Քաղ. Ժողովն ինք կը կազմէ ուրեմն 7 անդամներէ առժամանակեայ Թաղ. Խորհուրդ մը, յորոց ոմանք կը հրաժարին, և մնացեալք նախկին Թաղ. Խորհրդոյն Դիւանովը կը սկսին պաշտօն վարել:

Այս Առժ. Թաղ. Խորհուրդ հին վէճը կը նորոգէ Կալ. Հոգաբարձութեան հետ: Սա յանձամ իւր եռամեայ համարատուութիւնը մատուցանելով Վարչութեան, ժամանակին անձկութեան պատճառաւ թէ՛ կալուածոց և թէ՛ Վագըֆի եկամուտից նուազելով մինչև մէկ երրորդ պակսիլը, Կալուածոց Սնտուկին դժուար կացութիւնն, և Թաղ. Խորհրդոյն ընթացից ապագայ վնասները Քաղ. Ժողովոյ ուշադրութեան կը ներկայացնէ, և կ'առաջարկէ որ դպրոցին համար Կալուածոց հասոյթէն բան չառնուի, այլ բոլոր կալուածական հասոյթք եկեղեցւոյն պարտուց գլխաւճարին յատկանան:

Առժ. Թաղ. Խորհուրդն յանձամ պատճառաբանեալ հրաժարագիր մը կուտայ Վարչութեան, իւր պաշտօնը շարունակելու համար պայման դնելով որ Կալ. Հոգաբարձութիւնն 120 ոսկւոյ մասնաւոր գումարն անմիջապէս վճարէ, և ամսէ ամիս դպրոցին 25 ոսկի անխափան վճարելու ապահովութիւն տայ:

Վարչութիւնը կը մերժէ այդպիսի անբանաւոր առաջարկ մը, և վերոյգրեալ պայմանաց մէջ, կը կազմէ այժմեան Առժ. Թաղ. Յանձնաժողովը:

(Դ.) Այս Յանձնաժողով, յորում Կալ. Հոգաբարձութիւն և Թաղ. Խորհուրդ կը միանան, եկեղեցւոյն հաշիւները շատ անկանոն և դժուարին վիճակի մէջ կը գտնէ, և նախորդէն բնաւ հաշիւ մը կամ ո՛ և է դիւրութիւն չի կրնար ստանալ: Կը գտնէ որ նախորդ Թաղ. Խորհուրդն 1884ի 8 ամիսներէն 6,134 ղրուշ և 1883էն 13,293 ղրուշ, համագումար 19,428 ղրուշ նոր պարտք մը ծանրաբեռներ է Թաղ. Սնտուկին վրայ: (Կոտորակներն ի բաց կը թողունք:)

Արդ, Յանձնաժողովոյն մեծ յաջողութիւնն ու փառքն այն է որ, 11 ամսուան մէջ ո՛չ միայն կարող կը լինի վճարել այդ պարտք, այլ նաև դպրոցը կը կառավարէ առանց Թաղ. Կալուածոց Սնտուկէն 25ական ոսկին ստանալու, և ի վերջ մետասան ամսոց, կլորիկ շահ մը կը թողու Թաղ. Սնտուկին, և այս ամենայն՝ գանձելով միայն եկեղեցւոյն սովորական հասոյթները:

11 ամսոց մէջ, Ղալաթիոյ եկեղեցին Բանկալէ, Գանձանակէ, Պնակներէ, Իւղագնէ, Նուէրներէ, Կրօնային պաշտօններէ, Դիւանական հասոյթներէ, Վարժարանի աշակերտներէն և դրամական շահէ ունեցած է 85,407 ղրուշի սովորական հասոյթ մը, այն է՝ ամսական 7,764¼ ղրուշ, մինչ նախորդ Թաղ. Խորհուրդը կը պնդէր թէ եկեղեցին 4—4,500 ղրուշէ աւելի հասոյթ չունի: —Յանձնաժողովը մինչև 1884 տարւոյ վերջն ստանալով Կալ. Հոգաբարձութեան 25ական ոսկւոյ նպաստն, որ կ'ընէր 10,800 ղրուշ, մետասան ամսոց մէջ համագումար հասոյթ կ'ունենայ 96,207 ղրուշ:

Ասկէ 38,856 ղրուշ վարժարանին և 32,377 ղրուշ եկեղեցւոյ և Թաղի ընդհանուր մատակարարութեան, այն է՝ 71,233 ղրուշ ծախք ընելով, որ է՝ ամսական 6,475¾ ղրուշ, 11 ամսոց մէջ եկեղեցւոյն շահ ձգած է 24,973 ղրուշ, յորմէ զեղչելով Կալ. Հոգաբարձութենէն առած միայն 4 ամսականներ, զուտ շահը կը վերածի 14,173 ղրուշի: Այսպէս, ամեն ամսագլուխ եկեղեցւոյն, վարժարանին և Թաղային մատակարարութեան ծախքերն ամբողջապէս վճարուելէ յետոյ, միջին հաշուով ամսական 1,288 ղրուշ աւելցեր է Սնտուկին մէջ, և այս՝ առանց ստանալու՝ դպրոցին մատակարարութեան համար, Կալուածական Սնտուկէն 25ական ոսկւոյ ամսականն, —առանց որոյ դպրոցը կառավարել անհնար է, կ'ըսէր ու կը պնդէր նախորդ Թաղ. Խորհուրդն:

Ահա՛ այս արդիւնք մեծ պատիւ կը բերէ Առժ. Յանձնաժողովոյն մատակարարութեան, և ցոյց կուտայ թէ նախորդ մատակարարութեանց օրով Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն հասոյթք շատ դէշ գործածուած են, և Ղալաթիոյ եկեղեցին ի զո՜ւր այնչափ պարտուց ներքև մնացած է, և ի զո՜ւր այսչափ յապաղած է Կեդրոնական Վարժարանին բացումն:

(Ե.) Յանձնաժողովոյն պաշտօնավարութեան մէկ ուրիշ գնահատելի արդիւնքն է՝ 19 տարւոյ և 2 ամսոյ Ղալաթիոյ Թաղային մատակարարութեան բաղդատական հաշուոց յօրինումն:

Այս ընդհանուր հաշուեցոյց 4 շրջաններու կը բաժնուի: Ա. և Բ. շրջանք Ս. Փափազեան և նորա ընկեր Մելիքեան Թադէոս էֆէնտիներու պաշտօնավարութեան կը պատկանին: Գ.ն արժեռմեից վարկն ինալէն կը սկսի և թղթադրամի գործածութեանց կը վերաբերի: Դ.ք նախորդ Թաղ. Խորհրդոյ 55 ամսեայ մատակարարութեան կը վերաբերի:

Ղալաթիոյ եկեղեցին՝ 1865էն ց1870՝ 60 ամսոց մէջ ունեցած է 830,319 ղրշ. մուտք և 867,522 ղրշ. ելք. 1870 էն ց1875՝ 66 ամսոց մէջ՝ 1,274,586 մուտք և 1,075,801 ելք. 1876 էն ց1880՝ 49 ամսոց մէջ՝ 701,818 մուտք և 721,816 ելք. և 1880 փետրուարէն ց28 օգոստոս 1884՝ 55 ամսոց մէջ՝ 497,988 ղրշ. մուտք և 511,900 ղրշ. ելք: Ընդհ. հասութից առաւելութիւն, 19 տարւոյ և 2 ամսոյ մէջ, 136,671 ղրուշ:

Առանձին հասութից բաժանումը. Գանձանակ, բանկալ, պնակք. 1,379,363. Իւղագին 87,397. Կրօնային պաշտամանց հասոյթք 162,628. Նուէրք և պատահականք 178,477. Դրամի շահ 50,068. Վագըֆի եկամուտ 219,864. Կալուածոց եկամուտ ց1875 օգոստ. (յորժամ կալուածք զատ Հոգաբարձութեան մը յանձնուած են.) 768,794. Կալուածոց Հոգաբարձութեան վարժարանի համար վճարածք 458,119: Համագումար 3,304,712 ղրուշ:

Առանձին ծախուց բաժանումը. Վարժարանին 751,976. Վարժարանի ծախք՝ Կալ. Հոգ. ձեռամբ, 300,239. Եկեղեցւոյ պաշտօնէից 490,788. Մեղրամոմ ևն, 189,984. Պատահականք 631,340. Տոկոս և դրամի վնաս 192,762. Կալուածոց նորոգութիւն 287,512. Ի նորոյ շինութիւն 323,437: Համագումար 3,168,041 ղրուշ:

Տեղեկագիրը կը ցուցնէ որ այս երկար ժամանակամիջոցի 136,671 ղրուշի հասութից առաւելութիւնն երևութական է լոկ, և թէ իրօք այդ գումար ծախուց վրայ պէտք է աւելնայ. զի 1865ի Թաղ. Խորհուրդն իւր նախորդէ ժառանգած և վճարած է 90,945 ղրուշի պարտք մը: Նմանապէս 1874ին Թաղ. Խորհուրդն ուրիշ մեծագումար պարտք մը վճարած է, ևն:

Արդ, վերոյիշեալ չորս շրջաններուն մէջ եկեղեցւոյն ամսական հասոյթները ճշդելով, Տեղեկագիրը կը գտնէ որ Փափազեան էֆ. ի մատակարարութեան 126 ամսոց մէջ միջին հաշուով 6,198—7,558 է աւելի չեն եղած: Գ. շրջանը թղթադրամի կը վերաբերի, ուստի հաշուի մէջ չի մտներ: Իսկ Դ շրջանն 7,000 ղրուշով սկսելով մինչև 5,500 կ'իյնայ. — մինչ Առժ. Յանձնաժողովոյն ձեռք բերած ամսական հասոյթն է 7,764 ղրուշ: Արդ, այս գումար ամենէն բարձրն է 1865 թուականէն, այն է՝ 20 տարիէ ի վեր, թէպէտ 10—15—20 տարի յառաջ Ղալաթիոյ եկեղեցին շատ աւելի հասոյթներ ունեցած է շատ աւելի փայլուն ժամանակներու մէջ: (Այս բաղդատութիւն եկեղեցւոյն սովորական հասութից վրայ է լոկ:)

Ի՞նչ է հասութից միջև այս մեծ տարբերութեան պատճառն, եթէ ոչ՝ վասն զի Ղալաթիոյ Թաղային առջի մատակարարութիւնք շատ արթուն, կամ շատ խղճամիտ չեն եղած: Յանձնաժողովոյն հաշուական քննադատութիւնք, որք շատ հետաքրքրաշարժ իրողութիւններ երևան կը հանեն, անհերքելի կերպիւ կ'ապացուցանեն զայս ընդհանուր և կարևոր եզրակացութիւն:

(Զ) Առժ. Յանձնաժողովը թէև Կալ. Հոգաբարձութեան ամսական 25 ոսկին չստանալով, այսու 275 ոսկի կը շահեցունէ Կալուածոց Սնտուկին. թէև նախորդին պարտքերը կը վճարէ, և ի վերջ մետասան ամսոց կլոր գումար մը կը թողու Թաղ. Սնտուկին մէջ. բայց իւր նախորդներէ բան մը պակաս չըներ մատակարարութեան մէջ: Վարժարանին մէջ աւելորդ ծախքեր կը զեղչուին. բայց վերջին քննութեան ատեն վարժարանն այցելող պատ. ազգայնոց վկայութիւնք կը ցուցնեն թէ Ղալաթիոյ Թաղ. վարժարանը գոհացուցիչ վիճակի մէջ է: Յանձնաժողովը պաշտօնի կոչուած ատեն 152 աշակերտ կար. իսկ այժմ՝ 174:

(Է.) Կարևոր խնդիր մը, որուն լուծում մը գտնելու պաշտօնն ունէր Յանձնաժողովը, սա էր. «Ղալաթիա կըրէ՞ այսօր զինք կառավարելու կարող Թաղի մը անհրաժեշտ հանգամանքները: Ղալաթիա և շրջակայքը բնակող ազգայինք պէ՞տք է վայելեն այդ Թաղին մէջ ընտրող եւ ընտրելի լինելու իրաւունքն. եթէ ոչ՝ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին պարզապէս ուխտատեղի մ'է, եւ թէ՛ եկեղեցւոյն եւ թէ՛ Թաղային վարժարանին մատակարարութիւնն, ինչպէս նաև իւր շրջանակին մէջ գտնուող գաւառացի և տեղացի ազգայնոց գործերուն կարգադրութիւնը պէ՞տք է յանձնել Կեդր. Վարչութեան կազմէ ընտրեալ Խորհրդոյ մը կամ Յանձնաժողովոյ մը:»

Առժամ. Յանձնաժողովը, մեծ խնամով քննելէ յետոյ զայս խնդիր, երկրորդ լուծման կը յանգի, և իւր ի մէջ բերած վիճակագրական տեղեկութիւնք ա՛յնչափ պերճախօս են ինքնին, որ ապաքէն անհնար էր տարբեր լուծման մը յանգիլ:

Ղալաթիոյ Թաղին մէջ, արձանագրուած են՝ նախ՝ 1,952 պանդուխտ, որք իրենց ընտանիքներն ունին իրենց գաւառաց մէջ, և ըստ օրինակի ուրիշ ամեն պանդխտաց, ընտրողութեան իրաւունք չունին աստ: Արձանագրուած են նաև՝ իբրև տեղացի՝ 189 անձինք, որոց 60ը Կ. Պոլսոյ այլ և այլ Թաղերուն մէջ ծնած են, և 129ը գաւառացի գալով, աւելի կամ նուազ ընտանիք ունին աստ, և այն պատճառաւ տեղացի նշանակուած են: Ղալաթիոյ մէջ միայն ութ տանուտէրք կան: Իսկ մնացեալ ամուսնացած ազգայինք 4-5 և երբեմն 8-10 որք իրենց զաւակներով ու կիներով մէկ տեղ Ղալաթիոյ զանազան անկիւնները խրճիթներու կամ մառաններու մէջ կը բնակին յետին խեղճութեան և մուրացկանութենէ քիչ տարբերող վիճակի մը մէջ, և հետևապէս, ասոնք ալ ընտրողութեան և ընտրելիութեան իրաւունք չունին: Ղալաթիոյ Թաղին մէջ հարուստ կրնան համարուիլ 4-5 անձինք միայն, իսկ միջին կարգի անձանց թիւը 10-15է անդին չանցնիր: Յանձնաժողովոյն քննութեան այս արդիւնքը բոլորովին կ'ոչնչացնէ 1870 Թուականին պատրաստուած ցուցակ մը, որով իբր թէ 255 անձինք Ղալաթիոյ Թաղեցի են եղեր, և հետևապէս ընտրող և ընտրելի: Բաց աստի, Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն հասութից 100էն 95ը կարծեցեալ Թաղեցիներէն չէ, այլ բոլոր Կ. Պոլսոյ հայոցմէն, այսինքն ուխտաւորներէն՝, որք միայն կ'ապրեցնեն զեկեղեցին:

Յանձնաժողովը կ'առաջարկէ ուրեմն իբրև ուխտատեղի մը նկատել Ղալաթիոյ եկեղեցին, և Կեդր. Վարչութեան կողմէ կարգեալ մարմնով մը կառավարել զայն, մանաւանդ թէ Ղալաթիոյ Թաղին նկատմամբ փորձով ապացուցուած է այսօրինակ մատակարարութեան մը գերազանցութիւնը թաղային ընտրութեամբ կազմեալ մարմնոց մատակարարութեան հետ բաղդատմամբ: Որովհետև Յանձնաժողովոյն այս առաջարկը կը հակառակի Ազգ. Ժողովէն նախագոյն տրուած մէկ որոշման, Կեդր. Վարչութիւնն այս մասին տնօրինութիւն մը չի կրնար ընել առանց խնդիրն Ազգ. Ժողովոյն վճռել տալու, որ տարակոյս չունինք թէ լրջօրէն ի նկատ պիտի առնու Տեղեկագրոյն այդ նկատմամբ պարունակած վճռական ծանօթութիւններն ու փաստերը:

Ս. Պատրիարք Հայրը, Խառն Ժողովոյն որոշմամբ, նամակ մը գրած է առ Առժ. Յանձնաժողովն, ներբողալից բանիւք գնահատելով այդ պատ. մարմնոյ պաշտօնավարութիւնն, և իւր բարձր գոհունակութիւնն յայտնելով:

(*). Անդամներն են Յ. Նորատունկեան, Մ. Զօպանեան, Տ. Բարաղամեան, Անտօն Հաճեան և Խ. Կամսարական էֆէնտիք, որք 2ը Ղալաթիոյ Կալուածոց Հոգաբարձութենէն, 2ը Տնտեսական Խորհրդէն և 1ը դուրսէն:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային Ժողովոյ ԺԱ. Նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 25 Հոկտեմբեր, ի Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցի Ղալաթիոյ:

Ատեանը պիտի բացուի ժամ 4ին և փակուի 7ին:

Հրաւիրեալ են Ազգային Երեսփոխանք իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ:

Մնամ աղօթարար
Պատրիարք Կ. Պոլսոյ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

23 Հոկտ. 1885

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ
ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Պատրիարքական ընտրութիւն Ս. Երուսաղեմի. (Տեղեկագիր Միաբանութեան Ս. Յակոբեանց):

Բ. Խնդիր Կաթողիկոսական (Դոնդով):

Ատենադպիր
ՅԱԿՈԲ ԳՈՒՐԳԷՆ

— 14 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ԲՈՒԱԿՈԲԷ

ՁԻԿ-ՁԱԿ
ԿԱՄ
ԿԵՌ—ԲՈՒԹԱՄԱՏ

Գ.

Այն տարին Զատիկն ետ ընկած էր: Համեմահացի տօնավաճառը կը շարունակէր տակաւին, և Շանզ-Էլիզէի երգեցիկ սրճարանները բացուած էին արդէն: Փարիզի մէջ գարնան սկսելուն նշան է այս: Զբօսասէրք՝ իրենց զուարճութիւնները փոխելու համար՝ պէտք չունին օրացոյցը նայելու: Փոխանակ թատրոնաց մէջ փակուելու, այն տեղերը կ'երթան, ուր ապահով են փայլուն արդուզարդերով կանայք և նուագարանով ճաշ գտնելու:

Այսպէս ըրած էին նաև Ժիւլիէն Ժէմոզաք և Ալֆրէտ տը Ֆրէնէ, այն երեկոյին՝ ուր Քամիլ Մոնիսթրօլ առաջին անգամ ներկայացած էր իւր հօր ընկերակցին տունը:

Ժիւլիէն տակաւին մարսած չէր այն յուռի խաղն, զոր իւր ընկերը խաղցած էր իրեն Թրոնի հրապարակին արկածէն յետոյ զինքն անդ թողլով ու մեկնելով: Յաճախ կը կշտամբէր զայն, և մինչև իսկ ոխ կը պահէր. բայց մոլութեան պէս կապող բան չկայ, և այս երկու շաղաշուտք անբաժան էին իրարմէ:

Ըստ սովորութեան Ակումբը գնացած էին պաքարա խաղալու, ժամ չորսէն մինչև եօթն, և բացառապէս շահած: Այս շահ զուարթացնելով զանոնք, որոշած էին իրիկունը Դեսպանաց սրճարանն անցունել:

Նուագահանդէսին վրայ նայող պատշգամին վրայ ճաշի նստած էին բազմաթիւ ընկերութեան մը հետ: Կիսաշխարհի բոլոր ծաղիկներն հոն էին: Սեղաններն իրարու ձեռքէ խլել կը ջանային, և մեր պարոններն յոյժ բարեբաղդ կը համարէին զիրենք, որ ամենէն լաւ զետեղուածներէն մին գրաւած էին — ճշդիւ մէջտեղն և վանդակապատին առջեւ: Զբօսնլու գնացած էին և կ'զբօսնուին, բայց երկուքն ալ մի և նոյն չափով զուարթացած չէին:

Ֆրէնէ, վերջին աստիճան ուրախ, ակնարկներ կը փոխանակէր մօտը նստող հաւիկներուն հետ, խօսք կը նետէր իւր ծանօթ պարոններուն, և շատ ալ ծանօթ ունէր ամեն խումբէ, կը ծաղրէր բեմին վրայ կոկորդնին պատռող երգչուհիներն, և այս ամեն զբաղմանց հետ՝ չորս մարդու չափ ալ կ'ուտէր ու կը խմէր, մանաւանդ կը խմէր, այնպէս որ տարակոյս չկար թէ քաղցը պիտի տար ի վերջոյ:

Ժիւլիէն, որ այնչափ յորդ չէր բնութեամբ, մտքէն կ'զբօսնուր, շատ մը բաներու վրայ խորհելով, որք բնաւ յարաբերութիւն չունէին իւր աչքին առջեւ յուզուող չնդալից տեսարաններուն հետ: Կը մտածէր թէ մինչև իսկ ոսկեզօծ կեանքը ձանձրալի կը լինի երբոր նպատակ չունենայ. թէ նորաձևական հաւիկներուն ամենն ալ իրարու կը նմանէին, և թէ ճշմարիտ երջանկութիւնն այդ օրիորդաց հետ ճաշելու և զբօսնլու մէջ չկայանար:

Կը խորհէր թէ երսունին կը մօտենար և թէ ընտանեկան կեանքն աւելի գեղեցկութիւն ունէր:

Մանաւանդ Քամիլ Մոնիսթրօլի վրայ կը խորհէր:

Այն գեղեցիկ և լուրջ աղջիկ, զոր առաւօտուն տեսած էր, կենդանի հակապատկեր մը կ'երևէր իրեն այն ամեն մոլորեալ կանանց քով, որք բաղդ փնտռելու եկած էին հոն: Նոցա ընթացքը զզուանք կը պատճառէր իրեն, և իւր ջիղերը կը կծկէին երբոր անոնց սուտ ծիծաղները կը լսէր իրենց պատահական բարեկամներուն անմիտ զուարճաբանութեանց վրայ:

Կը հարցնէր ինքնիրեն թէ աւելի լաւ չէ՞ր ըներ բացէ ի բաց և մէկ ոստմամբ պարկեշտ քաղաքացուհեաց բանակին անցնելով:

Իւր ձեռքն էր՝ հոն մնելու համար՝ ուղի մը բանել, զոր ցոյց տուած էր իրեն օրիորդ Մոնիսթրօլ, և որ հաճելի էր իրեն, ճշդիւ այն պատճառաւ զի դժուարին էր: Պատուաւոր աղջկան մը ձեռքն ստանալու համար արկածից ետեւէ վազել և վտանգաց դիմագրաւել՝ առաւել հրապուրիչ և աւելի նոր էր, քան խենեշուհիներ պահել և մինչև իսկ իւր ծնողաց ձեռօք ամուսնանալ հարուստ ժառանգուհւոյ մը հետ:

Այս խոհական մտածութիւնք չէին կըրնար համաձայնիլ տեղւոյն միմոսին խեղկատակութեանց հետ, որ ծիծաղաշարժ երգ մը կը նուագէր դէմքը ծամածռելով, և կը ձանձրացնէին զՖրէնէ, որ սկսաւ ըսել.

—Ա՛, գինին տխրութիւն կը բերէ քեզ: Երրորդ շիշն է որ կը խմենք, և դու մինչև ցարդ խմելու համար միայն կը բանաս բերանդ: Երկրորդին ես բաւական զուարթացած էի: Իսկ այժմ խենդութիւններ ընելու փափաք կ'զգամ:

—Ես ոչ, պատասխանեց Ժիւլիէն լակոնաբար:

—Գրաւ կը բնե՞ս որ վազեմ սա բեմին վրայ ելնեմ, և երգ մը կանչեմ:

—Կարող ես ընել, բայց կը բռնեն պահականոցը կը տանին քեզ, և ես ալ հոն կը թողում քեզ, որպէս զի սովրեցնեմ քեզ զիս թողուլ մեկնիլդ, ինչպէս որ ըրիր անցեալ գիշեր:

—Տակաւին չե՞ս մոռցած զայդ . . . բայց շնորհակալ պարտիս լինիլ ինձ, որ զքեզ մինակ թողուցի քեզ հաճելի եղող աղջկան մը հետ:

—Եւ սպանեալ մարդու մը հետ . . . :

—Սիրելի՛ս, երկու գեղուհեաց ընթրիքը վճարելու խօսք տուած էի . . . և իմ խօսքս խօսք է . . . :

—Ըսէ՛ . . . դու բան չես հասկնար . . . և միշտ ծանծաղամիտ պիտի մնաս այդպէս:

—Ուրեմն կը կարծես թէ ես բանաստեղծական զգացում չունի՞մ սրտիս մէջ . . . կը սխալիս, սիրելի՛ս: Ասպետական խոլութեանց մէջ նետուելու տենչ ունիմ . . . անծանօթին ծարաւին եմ . . . : Այո՛, ես, Ալֆրէտ տը Ֆրէնէ, արուեստի սկեպտիկեան, իդէական մը կ'երազեմ . . . և չեմ կրնար գտնել . . . բայց երբեմն իղձ կուգայ ինձ ինքզինքս զոհել կնոջ մը համար . . . չնաշխարհիկ կնոջ մը համար . . . : Ցոյց տուր ինձ այնպիսի կին մը, որ արժէ, և ես կը յայտարարեմ թէ պատրաստ եմ պաշտպանել զնա ամենուն դէմ ցյետին շունչ: Ուսե՞րդ կը թոթվես. կը կարծես թէ կը բաջաղե՞մ . . . : Ըսել է թէ չես ճանչեր զիս . . . : Ես վիպասանական ձգտումներ ունիմ . . . : Մեղք որ չես նշմարած . . . զայն ծածուկ ձգտումներ . . . :

—Մանաւանդ խմած ժամանակդ երևան կ'ելնեն:

—Եւ պաքարայի մէջ շահած ժամանակս . . . բայց կրնաս փորձել զիս . . . :

—Կեցիր, աւասիկ քու իդէականդ, ըսաւ Ժիւլիէն չկրնալով այլ ևս հանդուրժել այս արբեալի խօսքերուն:

—Սա ներս մտնող կի՞նը . . . հէ՛, հէ՛, չէ չեմ ըսեր: Շատ գեղեցիկ է . . . ասկէ զատ տարօրինակ դէմք մ'ունի:

Խնդրոյ նիւթ եղող իդէականն յաղթահասակ և բարեձև սատանուհի մ'էր, որ պատշգամին վրայ սեղանի նստած հաւիկներուն չէր նմաներ բնաւ, որք թխորակ կամ խարտեաշ, մի և նոյն օրինակի վրայ շինուած և գրեթէ մի և նոյն ձևով հագուած էին: Մին տեսնողն հարիւրը տեսած կը լինի: Խաշանց հօտ մ'է . . . մոլորեալ խաշանց: Իսկ նոր եկող կինը տարօրէն արդուզարդ մ'ունէր, զոր համբաւեալ դերձակուհիներէն ոչ մին չէր յանձն առնուր ստորագրել, և զոր այդ կին գիտմամբ հնարած պարտէր լինել՝ ամենուն աչքն իւր վրայ հրաւիրելու համար: Մազերը չէկ էին, այն վենետիկեան չէկը, զոր շատ կը սիրէին վեշտասաներորդ դարուն վարպետներն: Աչքերն երկու սև ադամանդներու պէս կը փայլէին և շրթունքը չէին ժպտիր: Իւր խղրատեալ եզերքով փեղոյրն և կիսաբաց ուսերով շրջազգեստը՝ շրջանակէն հանուած Վէլասքէզեան պատկեր մը կը կարծեցնէին զայն:

Իւր մուտքը մեծ տպաւորութիւն ըրած էր. հաւիկները կը ծիծաղէին, նոցա սիրակցորդ ընկերները կը հծծէին: Սրճարանին յաճախորդներէն ոչ ոք կը ճանչէր զայդ կին, որ սակայն սկսնակ մը չէր կրնար լինիլ, վասն զի վեհերոտ չէր: Արհամարհոտ աչօք կը նայէր նստողներուն և կը կենար պատշգամին դրանը մէջ, ուստից մտնող ելնող սպասաւորաց արմուկն իրեն կը զարնուէր:

Ֆրէնէ օգուտ քաղեց այս առիթէ՝ հասկցնելու համար իւր բարեկամին թէ տարօրինակ արկածներէ չէր վախնար բնաւ: Ոտքի վրայ ելաւ և համարձակաբար այն տիկնոջ քով երթալով՝ ըսաւ առանց նախաշաւղի.

—Նստելու տե՞ղ կը փնտռէք . . . : Աւասիկ կայ մեր սեղանին առջև . . . :

—Ո՛չ . . . մարդ կը փնտռեմ, պատասխանեց կինը պաղութեամբ:

—Մարդ մը, որ ձեզ խաբեր է, որովհետև չէ եկած: Մեզ հետ ճաշեցէք:

(Շարունակելի)

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,591,956
ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐՒՈՅ 1,718,462

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 2,993,181
ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐՒՈՅ 828,858

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կըրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 11,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց:*

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Հինտ Թապիր օլունուր Ավրօփանըն խաչ Թուզլու եօքիւզ վէ ինէք կէօնի. ատէտ օն պին պէհէր գըյէյի ճէսմինի ճէտի զըրուշ.

Կիւմիւշ սախթիյան ատէտ օն պին պէհէր ատէտի օն իւչ պուչուգ զըրուշ.

Պէր մուճիպը նիւմունէ պօզ ապատան մամուլ մա պաշլըգ գալըպ.— ատէտ օն պէշ պին պէհէր ատէտի ալթմըշ զըրուշ.

Սըրգ գանավաչօ, արշընը ճէախտի իքի իւզ պին պէհէր արշընը ճէախտի իքի զըրուշ օն փարայ.

Տիկէր նէվ սըրգ գանավաչօ, արշընը ճէախտ իկիրմի պէշ պին պէհէր արշընը ճէախտի պիր զըրուշ օթուզ փարայ:

Նիզամիյէ էլպիսէ վէ Սարաճխանէ անպարլարը իլէ Պէյգօզ սաթըխանէսի իչիւն միւպայէա օլունմագ իւզրէ մէվգըի միւնագասայա գօնուլան պալատէ մուրագգամ պէշ գալէմ էշեա ֆիյաթը մուրագգամ էլէրի իլէ Թալիպլէրի եօհտէսինտէ օլմագ Թշրինի էվվէլը րումինին եկիրմի իւչինճի չարշէնպէհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասալէրի պիլ իճրա մէզքիւր կիւնինէ գարարը գաթիլէրի վիրիլէճէկինտէն իթա իթմէկէ Թալիպ վէ իկիրմի տէօրթիւնճի փէնշէմպէհ կիւնի եւսուֆ պէշ Թէնզիլինէ բաղլըպ պուլունանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրեսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

21 Թշրինի էվվէլ 1885

3—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Էրզագ անպարընա ալընաճագ մախսուսէ Մըրըր բիրինճինին միւնագասասընա մահը հալը րումինին եիրմի տէօրթինճի բէնշէնպէհ կիւնիւ պաշլանաճաղընտան, Թալիպ օլանլարըն Խազինէյի Խասսայի Շահանէյէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր:

20 Թշրինի էվվէլ 301

3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ճէնուպը ճէնապը շահանէ խարէճի իչիւն միւպայէա օլունաճագ օլան իքի եիւզ պին գըյյէ սադէ եագ իլէ եիւզ պին գըյէյի ճէտիտ պէքսիմաթըն իշպու Թշրինը էվվէլը րումինին եիրմի իւչինճի չարշէնպէհ կիւնիւ գարարը գաթիյի վիրիլէճէկինտէն վէ եիրմի տէօրթինճի փէնշէնպէհ կիւնի տախի Թէքարրիւր իտէն ֆիյաթլարըն եւսուֆ պէշ Թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան իթայա Թալիպ օլանլարըն լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրեսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

21 Թշրինի էվվէլ 1885

3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նալլըս վէ սալթա պուլունան վէ պիլ իճապ պուլունտուրըլաճագ օլան հէր սընըֆ սաաքիրի Շահանէ իչիւն պին իւչ եիւզ պիր սէնէսի Թըշրինի սանիսինտէն իթիպարէն պիր սէնէլիք լիւզումի պուլունան էրզագը միւթէնէվվիյէտէն գըյէյի ճէտիտլէրի իթիպարը իլէ կիւչթին իքի եիւզ սէքսէն— էրզին եիւզ եիկիրմի— բուղտէյն պէշ եիւզ էլլի— զէյթինին իքի եիւզ— սապօնըն իքի եիւզ գըրգ— մումուն սէքիզ եիւզ— չէքէրին իւչ եիւզ— ֆասուլեանըն եիւզ եիկիրմի— խըզիմին եիւզ— կաղըն սէքսէն— զէյթունըն եիւզ գըրգ— հէմպաղըն օն պէշ— սօղան վէ նօհուտ վէ քէօմիւրին գըրգտօգուզ— չաիրին ալթմըշ— սամանըն օն պէշ— վէ նալլըսըն խարիճինտէ պուլունտուրըլաճագ սաաքիրի Շահանէ իչիւն մուգթազը նօնը ազիզըն էյլի ֆիրայա օլարագ Թալիպի եօհտէսինտէ օլտուղընտան, իթայա Թալիպ օլանլարըն չէրայիթինի անլամագ վէ Թէնզիլի ֆիյաթ իլէ մէք իւզրէ լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրեսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

21 Թշրինի էվվէլ 1885

3—3

Դ Ր Ա Մ Ա Տ Ո Ւ Ն
ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ
ՌՈՒՄԱՆԻԱ, ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ
ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ, ԹՈՒՐՔԻԱ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
111 — ՓՈՂՈՑ ՍԷՆ-ԼԱԶԱՐ, ՓԱՐԻԶ — 111

Ա Պ Ա Ռ Ի Կ Վ Ա Ճ Ա Ռ Ո Ւ Մ Ն
ԱՄԷՆ ԲԱԺՆԵՒՈՐ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ (Ջետեղում խնայողութեանց)

Շահող բաժիններն և պարգեւները կը վճարուի ի Պոլիս յոյժ թեթեւ զեղչով

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ, ՍԲԻՐՕ ՏԷՄԷԹՐՕՊՈՒԼՕ

Ղալաթիա, Տէյիրմէն-խան, Թիւ 10 եւ 11

Ուրեմն, Դրամատունն ԱՄԷՆՈՒՆ կ'ընծայէ միջոց՝ բոլորովին աննշան գումարով մը՝ ձեռք բերելու շահեր, որովք կրնան հարստութեամբ մրցիլ դարուս երջանիկներուն հետ:

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆ ԱՄԻՍ

Բաժիններն են 1000 էն մինչեւ 200,000 Փրանք

Բաց սատի տոկոսները կը վճարուին ստորագրողին, եթէ թէ արժէթուղթը կանխիկ գնուած լինէր:
Բուն արժէթղթերը միշտ ստորագրողին տրամադրութեան ներքեւ են:
Ելմտական ամսաթերթը կը պարունակէ փրանսական և օտար բաժիններով ամէն վիճակահանութեանց ցուցակներուն կատարեալ հաւաքածոյն:

Խ Ա Ի Ս Խ
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ՎԻԷՆՆԱ. *Հաստատեալ 1858ին*

1883 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր 80,711,893·45 Փրանք:

Ապահովագրեալ տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կ'ընեն:

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչեւ 41 ½ % շահ կ'ընեն:

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ: Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 286 Փրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Փրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կու տայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին:

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք): Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Փրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ. աւելի զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց՝ 298·30 Փրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն:

Վեցամսեայ վճարելի կրկին ապահովութեան բաժինն է տարին 116·19 Փրանք:

Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ
ՄՈՐԻՍ ՊԷՐՔՁԻ

Գրասենեակք, Ղալաթիա, Վօյվօտա փողոց, Թիւ 29, Գերմանական Թղթատան վրայ.

Ընկերութեան սեղանաւորն է Ս. ԱՏԼԷՐ

ՁՐԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱՄԷՆ ԼԵԶՈՒԱՒ

ՕՍՊՕՐՆԻ ՅՈՐԵՆ ՀՆՁՈՂ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆ

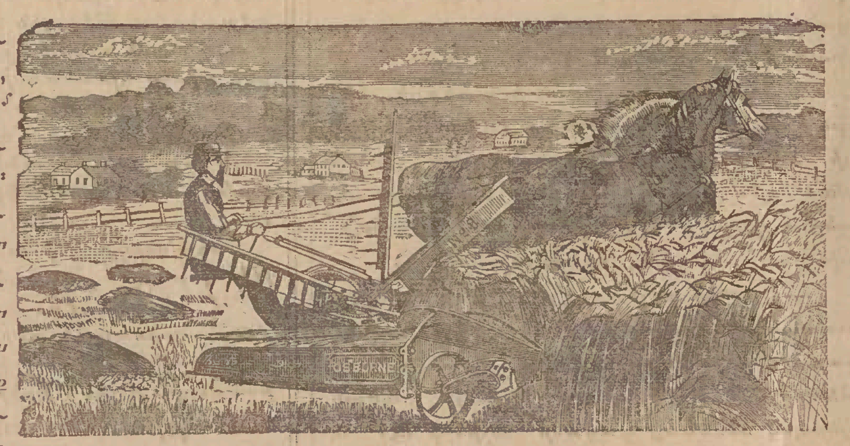

Օրը 88,000 քառակուսի կանգուն, այսինքն 55 դէնիւմ կը հնձէ, ծանրութիւնն է 280 օխայ: Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր գործակատար Մկրտիչ և Յովհաննէս Մուրատեան եղբարք Կալաթա Նորկանճըլար ճատտէսի Թիւ 70 և Պոլիս, Ֆինճանճըլար Եօգուշը, Նուսուֆեան խանի դիմաց Թիւ 22:

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱԶԴ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՄԵԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂՒՆԱՑ

Արդէն յայտնի է թէ՝ այն վիճակահանութիւնն երկու ամիսը անգամ մը տեղի կ'ունենայ արքունի Փողերանոցին մէջ:

Այս անգամ 95րդը պիտի քաշուի յառաջիկայ բստ եւրոպական տոմար. 1ին — բստ յունաց Նոյ. 19ին — և 500 թիւեր պիտի շահին. առաջին պարգեւն է այս անգամ 600,000 և երրորդը 60000 Փրանք: Ասոնցմէ զատ 48 թիւեր եւս այլ և այլ մեծ պարգեւներ, իսկ մնացեալ 450 թիւերն 400 ական Փրանք պիտի շահին:

Շահելի գումարին ամբողջն ստանալու իրաւունք ունեցող բաղդատոմսին գինն է 7 ½, կէսինը 5 և մէկ քառորդինը 3 դահեկան: Ասոնց մայրերը Եսայեան և Զարիֆի դրամատուններն են: Գաւառներէն հնչուն դրամի տեղ թուղթ և ամէն լեզուէ նամակ կ'ընդունուի:

Ի վաղուց հնայուած բաժնեթղթոց թիւերն առ մեզ զրկուած ատեն՝ առանց ոևէ փոխարինութեան կը նայուին:

Կոլուածական տրոց գործողութիւնք եւս կը կատարուին:

Ցանձնարարութիւնք ընդ փոյթ կը կատարուին: Դիմել ուղղակի առ
ՄԱՐԳԱՐ Յ. ԳՈՒԼԱԳՍԸԶԵԱՆ
Ղալաթիա, Կամուրջի գլուխ Թիւ 33.

ՍԵՂԱՆԻ ԲՄՊԵԼԻ

ՑԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐ ԳԵՐՄԱՆԻ

Նման «Շարթրէօզ»ի գինւոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը:

Գլխաւորապէս կը գտնուի Պ. Պերթէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիթէ Ֆրանսէզ:

Ք Ի Ն Ա Ր Տ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվէրբուլ և Միջերկրական ծովը:

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բավարիա	5,000
Պալպէք	2,500	Բավիէրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սիրիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սէտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քետար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ոևէ նաւահանգստի համար:

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալէպ
փաշա խան Ղալաթիա

511

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայ և Բօթիի միջեւ կանոնաւորագոյն բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է ԼԸ ՄԷՆԿԷՒԷ, *որ հոկտ. 26ին Մարսիլիայէն և Նոյեմբեր 12ին Պոլսէն պիտի մեկնի:*

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է ԼԸՆԱՌԻՎԷ, *որ կը մեկնի Նոյեմ. 5ին:*

Ուղղակի Լօնտօ ուղեւորութիւն

Նաւուղեկի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՕԹԷ ՐՈՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլէթ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

514

ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

Լաւագոյն տեսակը կը ծախուի Ս. Մ. Սիննաեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Բէրքէմէզ բազարի մօտ Եէնի Ճամիի դրան կից:

Վերոյիշեալ ներկի գործածութեան եղանակը շատ դիւրին, արդիւնքը վայրկենական ու խիստ գոհացուցիչ եւ գոյնը մնայուն ու բոլորովին բնական է: Գնողները կը վկայեն թէ ուրիշ ներկերու անմաքրութենէն ու ոմանց իսկ գարշելի հոտէն ձանձրացած ըլլալով, սկսած են գործածել այս ներկը որով շատ գոհ եղած ու նեղութենէ ազատած են, ուստի ոչ մէկ ներկ ասոր պատուականութեանը կը հաւասարի: Ներկի կարօտութիւն ունեցողները թող հաճին փորձել: Կը ներկէ սեւ կամ շագանակագոյն, մորթը չաղտոտեր ու վնասակար նիւթը չպարունակեր:

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ապամիօ	2,000	Լէբանդօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարսալի	2,500
Պասսանիօ	3,500	Մէլօ	2,000
Պորտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիլէօ	2,500	Օդրանտօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օթթօ	2,000
Գաթօ	2,000	Բասանիօ	1,200
Գոմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տէրօ	2,500	Բասթէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Բիզօ	2,800
Էրուսկօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Էրաթօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆլավիօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօտէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդիանօ	2,200	Սաֆֆօ	2,000
Կոզօ	1,800	Սէլլիօ	2,000
Կրոմօ	2,200	Սօրրէնթօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հումպէրդ	1,200	Թոլէտօ	2,800
Ճէյօ	2,300	Թրանդօ	3,600
Քէլլօ	2,000	Եէտօօ	1600
Քոզօ	2,200	Զէլլա	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Կրօտօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆօրթհ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյ 19ին, Մալթա և Զմիւռնիա հանդիպելով Կ. Պոլիս գալու համար, և Նոյ. 7 ին աստ կ'սպասուի:

Ռինալտօ շոգենաւը, այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ:

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւններ ընծայուած

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ ԻՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլէթ
խան Ղալաթիա

514

Բ Ա Բ Բ Ա Ս Ա Ն Ի
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրբուլ, Միջերկրական և Օտեսայի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պըր
Ալբաբա	2,500	Ռօճըրս
Ալգասիա	2,500	Քրուիքշանկ
Լագոնիա	2,500	Ռոփըր
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բուսէլիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Պըլէրնիա շոգենաւն ամսոյ 24ին Պաթումէն վերադառնալով անմիջապէս Լիվէրբուլ պիտի ուղեւորի:

Այա Սոֆիա շոգենաւն ամսոյ 24ին Լիվէրբուլէն աստ կ'սպասուի:

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար:

Ամէն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց:

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
513 Գործակալք

Մ Ո Ս
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվէրբուլ և Միջերկրական ծովը բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բէրս	3000
Սէսոստրիս	3250	Ալգամանք	1760
Թիպս	3250	Լոդիոս	800
Մակտալա	3250	Օլինտոս	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700
Սֆինքս	3000		

Օսայրիս շոգենաւը, նաւապետ Բօլ, ամսոյ 16ին Լիվէրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով:

Դիմել առ Ճ. Թ. ՈՒԻԹԸԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց,
Ուիթթըլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
515 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվբրուլ

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվէրբուլ և Սեւ-ծովը:

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավոնեան	3700
Ալգերիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անադոլուեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպերիան	5500
Արապիան	3700	Իլլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իսդրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Ցայրենեան	2000	Լիպիան	800
Տաւրոս	700	Օռորթոյ	700
Էճիփշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Անթոլոգեան շոգենաւը, նաւապետ Ֆըլէմինկ այսօր Լիվէրբուլէն աստ հասաւ:

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒՈՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի
Միլէթ խան, Ղալաթիա.
Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվէրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալթար, Պ. Պ. Քարվէր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլլէրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդըլ և ընկ.
512

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

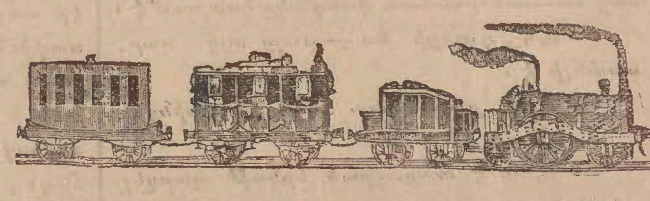

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբերի (Ն. Տ.) 1885, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

	ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ																									
	0	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 17	6 50	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11	—	...	...	...
Գում—գաբու	6 28	7 ...	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 ...	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	...	...	...	7 57	...	8 58	...	... ...	10 34	10 53	11 32	12 4	1 10	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	8 ...	...	...	...	... ...	10 37	10 56	11 35	12 7	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29	...	...	...	...
Սամաթիա	...	...	...	8 6	...	9 4	...	... ...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34	...	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 37	7 10	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 48	7 23	8 ...	8 24	...	9 22	...	... ...	10 58	... ...	11 58	... ...	... ...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 16	6 50	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	...	7 33	8 14	8 34	...	9 32	...	... ...	11 8	... ...	12 9	... ...	... ...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք	...	...	8 25	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	12 18	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...	...	...	...	...
....	...	...	...	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

	ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ																									
	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք	...	6 34	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	1 24	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	...	6 44	...	7 45	...	8 44	... ...	9 38	... ...	... ...	11 20	... ...	1 34	...	2 33	...	...	...	4 48	5 39	...	6 51	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 ...	6 55	7 24	7 57	...	8 55	... ...	9 49	... ...	... ...	11 31	... ...	1 45	...	2 44	3 20	...	...	4 59	5 50	...	7 5	...	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 13	7 8	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26	...	...	...	...
Սամաթիա	6 17	7 12	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	... ...	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	6 08	6 42	...	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	6 22	7 17	7 46	...	8 47	...	9 46	... ...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47	...	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	6 25	7 20	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	... ...	10 24	11 24	11 56	1 ...	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...	...	...	...	...
Գում—գաբու	6 30	7 25	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 1	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40	...	...	...	...
Կ. Պոլիս	6 39	7 34	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 3	7 50	...	...	...	...
....	...	...	...	—	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մինչեւ բանող կառախմբոց միջեւ, Ուրբաթ և Կիրակի օրերն թիւ 20 կառախումբը կանգ պիտի առնու ի Ֆլօրիա:

մանկլեաց ծանիցի գերագոյն հսկողութեան նորա ի վերայ ազգին, սրովք և ազգն ծանիցէ զնա գերագոյն Հայրապետ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ, և արժանաւոր յաջորդ սրբոյ Առաքելոցն Թադէոսի և Բարթուղիմէոսի և Ս. Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին ։

Իսկ եթէ ոք կամ առ շահասիրութեան, կամ առ անձնգիւրի կամ առ ակնածութեան իշխանութեան իւիք անհոգացեալ ի միում իմիք յայսցանէ, բերցի ի նուաստացուցանել զառ ի սրբոց հարց անտի մերոց ստացեալ և պահեալ արտօնութիւնս և անկախութիւնս, և պատճառ գտցի իւրով անհոգութեամբ վատթարելոյ ազգիս, զայնպիսին ոչ ընդունի և ոչ ճանաչէ ազգն իբրեւ արժանաւոր յաջորդ Լուսաւորչեան Աթոռոյ ընդհանուր Հայրապետութեան Ազգիս։ Սակայն և ոչ այսու ցրտանայ ինչ և հեռանայ ի գրկաց Ս. Աթոռոյն՝ զոր միշտ մայր իւր ճանաչէ, այլ համարի զայն առ ժամն իբրև աթոռ թափուր առանց արժանաւոր գահակալի, և խնդրէ յաղօթս իւր յԱստուծոյ շնորհել եկեղեցւոյ իւրում զոր ազգեցոյց արեամբ իւրով և պայծառացոյց առաքելական ջանիւք Ս. Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին, ժառանգ արժանի նմին ի տեսչութիւն և ի մատակարարութիւն հոգեւոր պիտոյից ազգիս ։

յԱմի փրկչին 1859 Մայիսի 8
Ի Կոստանդնուպոլիս

(Ստորագրութիւն)
Սարգիս եպիսկոպոս
Անդամ հոգեւոր ժողովոյ
Յովհաննէս վարդապետ Սեթեան
Անդամ հոգեւոր ժողովոյ
Պ. փոխանորդ Յարութիւն վարդապետ
Ս. Երուսաղէմի փոխանորդ Իսահակ վրդպ.
Պօղոս Պետրոսեան վարդապետ
Անդամ հոգեւոր ժողովոյ
Անդրէաս վարդապետ
Անդամ հոգեւոր ժողովոյ
Յօհաննէս վարդապետ Կապուտիկեան
Անդամ հոգեւոր ժողովոյ
Տ. Յօհաննէս քահանայ Մայր եկեղեցւոյ
Անդամ հոգեւոր ժողովոյ
Տ. Յօհաննէս Հիւնքեանպէյէնտեան
Անդամ հոգեւոր ժողովոյ
Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Յօհաննէս քահանայ
Փափազեան
Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Տ. Արիստակէս քհնյ.
Տ. Երեմիա քահանայ Խասգիւղի
Անդամք Ազգային գերագոյն ժողովոյ
(Կնիք)

Ստորագրութիւն Հոգեւոր ժողովոյս մերոյ և կնքոյ Գերագոյն ժողովոյ ազգիս ստուգութեան վկայելով զայս ազգային խնդիր և առաջարկութիւն ստորագրութեամբ և կնքով մերով վաւերացուցանեմք ։

Պատրիարք Կ. Պոլսոյ Գէորգ Արքեպ.
(Կնիք)
Ի Կ. Պոլիս ի Պատր. Ամենայն Հայոց
1859 մայիս 11

Արձանագրութենէն քաղուած ճիշդ ընդօրինակութիւնն է։

Ազգ. Դիւանապետ
Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

ՆԱՊԱՍՏԱԿԻ ԲԼՈՒՐ

(ԻՄ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԻՑ)

(Շար. և վերջ)

Գ.

Գազանանոցը գտնվումէր բուսաբանական այգիի արեւելեան ծայրում և ձգվում էր հիւսիսից դէպի հարաւ, արեւելեան կողմից ունենալով մի փոքրիկ պատշգամ, որից երեւումէին փոքրիկ մարգերը եւ ընդարձակ լիճը ։

Իւր երկայնութեամբ գազանանոցը բաժնուած էր երկու մասի, որոնց ամէն մի մասի միջից անցնումէ մի ջրի առուակ. լայնութեամբ նա բաժնուած է 15 մասերի և ամէնքի մէջ գտնվումեն գազաններ. իսկ սենեակը մաքրելու համար գազանին մղնումեն միւս սենեակը, մաքրումեն և ապա նորէն դարձնում իւր տեղը։ Ամէն մի սենեակ տանիքից աստիճաններով մի մուտք ունէր դէպ ի ներս—գազանապահի եւ կերակուր տալու համար ։ Մենք գազանապահին չկարողացանք տեսնել, նա քաղաք էր գնացել և միւս օրը պիտի վերադառնար. միայն թէ նորա օգնականը զմայլմամբ մեզ պատմումէր, որ քաջ գազանապահը համարձակութեամբ կ'նումէ ամէն գազանների մօտ և անձամբ է տալիս նրանց կերակուրները ։ Գազանապահը 10 տարի էր, որ այդ պաշտօնի մէջն էր և գազանները վարժուած էին նորան ։

— Կերակուր տուա՞ծ է գազաններին, հարցրի ես ։

— Այո՛, մի անգամ էլ վաղը կէս օրին կը տրուի ։

— Ի՞նչ է կերակուրներին ։

— Ոչխարի հում միս, ասաց նա — օրեկան երեք ոչխար են մորթում դոցա համար։

Մենք կանգ առինք երկրորդ լուսամուտի մօտ եւ ներս նայեցինք ։

Այնտեղ եղողը մի առիւծ էր ։

Ես, որ երբէք առիւծ չէի տեսել, սարսափ զգացի այդ ահագին գազանին տեսնելով, որը գազանապահի օգնականի գոռալով, կանգնեց, ձգուեց և երկայնութեամբ անցաւ վանդակի մօտից. մի ահագին բան էր, լերկ, խիտ բաշով, մեծ, վեհափառ գլխով և հպարտ ակնարկ ունեցող աչքերով. երկար պոչը իւր ծայրի փնջիկով սրբումէր գետինը ։ Գազանապահի օգնականը ձեռքը ներս պարզեց. առիւծը քսուեցաւ նորան եւ անցաւ մի այնպիսի մեղկութեամբ, որ կարծես ուզում էր ասել թէ.

— Խնդրումե՛մ, պարոննե՛ր, զիս անհանգիստ մի անէք ։

Խե՜ղճ անկեալ գազանաց վեհափառութիւն, որը խլուած իւր ձայնից դղրդող անտառներից, փակուել էր մի նեղ սենեակի մէջ ։

— Ամենահանդարտ գազանն է և ամենահինը այս գազանանոցի մէջ, ասաց օգնականը և անցաւ երրորդ լուսամուտի առջեւ. հետեւեցինք նորան և ներս նայեցինք։

— Նորա ձագերն են, ասաց օգնականը եւ մենք տեսանք, սիբիրիական շունեցի չափ երկու փոքրիկ առիւծներ, որոնք միմեանց հետ խաղումէին, գոտեմարտում և թաւալում սալայատակի վրայ ։

Չորրորդի մէջ փակուած էր մի ինձ, որը անդադար արագ քայլերով անցուդարձ էր անում վանդակի առջեւից և երբե՛ք կանգ չ'առնելով, երբեմն մի բարկացայտ հայեացք էր ձգում մեր վրայ ։

— Երբէք կանգ չէ առնում բաց ի կերակուր ուտելու և ջուր խմելու ժամանակից, դիտեց օգնականը — հինգ տարի է, որ այսպէս է, չը դիտեմ ինչո՛ւ ։

— Պարզ բան է, պատասխանեցի ես դիտելով այդ շերտաւոր մորթով գազանին, որը գերութեան մէջ չէր ուզում ապրել — բռնեցի՞ք նորան ։

— Այո՛, բռնուած է ։

— Վայելե՞լ է ազատ դաշտերի մէջ վազելը եւ գոռալը։

— Անշուշտ ։

— Անցնինք, ասացի ես — չա՛տ պարզ բան է նորա կատաղութեան եւ յուսահատութեան առիթը ։

Մենք կանգ առինք գայլի մօտ.

Մարդկային ազգի այդ թշնամին և ոչխարների ժանտախտը կանգնել էր սենեակի անկիւնը և մեր մօտենալուն պէս, օգնականը չը հասաւ «զգուշացէք» գոռալու, որ նա կատաղի ոստիւն գործեց դէպ ի վանդակը, բայց նորան կպնելով ետ կանգնեց և իւր կրակ ցայտող աչքերը ուղղելով դէպ ի մեզ սկսեց ակռաները կճրտեցնել։

Պրն. բրտուչէօրս սաստիկ վախեցած, քիչ մնաց մարէր ։

— Օ՛հ, սարսափելի է այս, գոչեց նա— անցնինք ։

Եւ իրաւ մենք էլ վախեցանք, անցանք միւս լուսամուտի առջեւը։

Այդ տեղ նորէն մի առիւծ կար, որը գիշատումէր իւր կերակուրի մնացորդը ։ Մենք չկամեցանք նորա ճաշը խանգարել, թէեւ օգնականը մի քանի անգամ գոռաց նորա վրայ մօտենալու, բայց նա միայն նայեց և շարունակեց իւր ճաշը մռմռալով. կարծես կամենումէր ասել.

— Անշնորհքնե՛ր, չէ՞ք տեսնում որ ճաշումեմ։

Անցանք միւս լուսամուտի առջեւը ։

Ոչինչ չէր երեւում ներսումը ։

— Այստեղ դատարկ է, դիտեցի ես. անցնինք ։

— Ո՛չ, պատասխանեց օգնականը — սպասեցէ՛ք, ամենահետաքրքիրը այս տեղ է։

— Ի՞նչ է։

— Վագր։

— Օ՛, վա՞գր եւ ո՞ւր է ։

— Անկիւնումը կծկուած է, սպասեցէ՛ք, ասաց օգնականը եւ գոռաց որոտագին.

— Այստե՛ղ, Մա՛րօ, այստե՛ղ։

Յանկարծ մի կատաղի մռնչիւն լսուեցաւ և անկիւնից մի բան սլացաւ դէպ ի վանդակը, մենք ետ փախանք, իսկ օգնականը գունաթափուած մի քայլ ետ քաշուեց ։

— Օ՛հ, ասաց նա — նորէն կատաղել է։

Եւ իրաւ այդ ահարկու գազանի մազերը ցցուել էին, աչքերից շանթեր էր արձակումեւ քթից մուխ էր դուրս ժայթքում։

Վագրը կանգ առաւ, ետ ետ քաշուեցաւ դէպի պատը, կծկուեց, գլուխը առջեւի թաթերի վրայ դրեց, մռնչեց և նորէն ուժգնութեամբ ցատկեց դէպի վանդակը։

Բայց երկաթները ամուր էին և նա զարնուելով նոյն ետ մղուեցաւ ։

— Սատանա՛յ . . . մռմռաց օգնականը— ի՞նչ անենք.

— Միթէ վտանգաւո՞ր է, հարցրի ես։

— Ամէն անգամ որ կատաղում է, ասաց նա—անպատճառ վանդակը կոտրում է ։

— Ա՛հ, գոչեցի ես — բայց այդ սարսափելի է ։

— Այո՛, բայց դորա ճարն էլ ունինք ։

— Ի՞նչ է ։

— Պէտք է տաքացրած երկաթ պարզել դէպի նա ։

— Հանդարտո՞ւմ է ։

— Ընկճում է, բայց դա գազանապահից բացի ոչ ոք կարող է անել ։

— Ե՞ւ . . .

— Եւ պէտք է ուղարկել նորան քաղաքից կանչելու ։

Մենք նորէն ներս նայեցինք, վագրը նորէն կծկուել էր մուկ որսացող կատուի նման և մեզ էր նայում, այնպիսի աչքերով, որ ակամայ դողում էինք մենք ։ Առուակի մօտ երեւումէր մի մեծ մսի կտոր հողոտ և կեղտոտ ։

— Ա՛հ, ա՛հ, գոչեց օգնականը — կերակուրը չի կերել . . . սարսափելի է ։

— Ինչո՞ւ ։

— Երեւի ժամանակից ուշ է տրուած կերակուրը. տեսէ՛ք, մսի կտորը այս այն կողմն է զարկել, բայց չէ մօտեցել. այս գազանը սարսափելի կատաղի է, ճշդապահ և դիւրագրգիռ ։

Վագրը սկսեց մռնչել ահարկու ձայնով.

— Լռի՛ր, Մա՛րօ, գոչեց օգնականը — լռի՛ր . . . ։

Գազանը հանդարտեց ։

— Ուրիշ տեսնելու բան չկայ այնչափ հետաքրքիր, ասաց շտապով օգնականը. բացի նորանից այսօր այստեղ էք, վաղը նորէն կարող էք տեսնելու գալ, գնանք. ես մարդ պէտք է ուղարկեմ գազանապահին կանչելու ։

Եւ նա շտապով հեռացաւ. վագրը մի ոստիւն էլ գործեց, յետոյ սկսեց մսի կտորը բերան առնելով սենեակի պատերին խփել, պոչով գաւակը ծեծել և խուլ մռնչիւններ արձակել ։

Մենք հեռացանք դէպի մեր բնակարանը ։

— Ասում էին որ փիղ էլ կայ այստեղ, հարցրի ես Միրզայից — ո՞ւր է նա ։

— Ես հարցրի, պատասխանեց Միրզան — բայց օգնականը ասաց, որ փիղը քաղաք են տարել «Մուհարրէմի» համար ։

Մենք դուրս գնացինք այգիից և շուտով մոռացանք վագրին, թէեւ նորա մռնչիւնները երբեմն ականջներիս էր հասնում և մեզ դողացնում։

Դ.

Մթնացել էր, երբ մենք այգիից դուրս եկանք և մեր սենեակը գնացինք, ուր խելօք Եղիան, բաց և լայն պատուհանի վրայ փռել էր կապերտը և թիթեղեայ սամավարը պատրաստելը եռում էր մեզ սպասելով։ Մենք նստեցինք. նախ մի մի գաւաթ թէյ խմեցինք և ապա Միրզան լարեց իւր կիթառը և ես իմ ջութակը ։ Միրզա Աղաջանն էլ գինու կուժը մօտը դրաւ և թէյի տեղ յաճախ գինի էր խմում, երբեմն իսկ մեզնից աննկատելի կերպով։ Սկսեցինք քէֆը. արեւը մայր էր մտնում բլրի ետեւից և իւր վերջին ճառագայթներով փողփողեցնում էր պալատի կապարեայ գմբէթը. փչում էր մի զով քամի. մեր առջեւից կչկչալով անցնում էր առուակը և ծառերը իրենց ճիւղերը դէպի մեզ էին կռացնում մեղմ սօսափիւնով. Միրզայի աչեղ և քաղցր ձայնը տարածվում էր մինչեւ հեռուները, որոյ հետ թոթռում էին կիթառի լարերը . . . ։

Շատ ախորժելի է այդպէս մի քէֆ և այդպէս մի տեղ։

Յովհաննէսը թէյը խմելուց յետոյ, առանձին եղերքում ժողովեց մի քանի խռիւներ և սկսեց խորոված պատրաստել. սակայն սկսում էր բոլորովին մթնանալ և փչում էր աշնանային սառն քամին. այլ ես անկարելի էր դուրսը նստիլ և մենք ներս քաշուեցանք. խորոված կերանք, գինին և օղին վերջացրինք և գլուխներս տաքանալ սկսելով, մի խառնաշփոթ բան եղաւ, ամեն ոք արբել էր. մինչեւ իսկ պ. Պ. աշակերտները, որոնցից մէկը միւսի բերնից անցկացրած խռուսանձ՝ կապիկի պէս խաղացնում էր նորան և կապիկ խաղացնողների երգեր էր երգում։ Բրտուչէօրս իւր սեղմուած անճոռնի ձայնը և Աղաջանը իւր խռպոտ ձայնն էին արձակում. կիթառի լարը կտրուեցաւ, ջութակիս սմըչոկը ոտի կոխան լինելով փշրուեցաւ և մենք սկսեցինք մեզ մոռանալ մի ժամի չափ ։

Երկու դռներն էլ բաց էին և երկու կողմից էլ փչում էր սառն քամի, իսկ մենք անխոհեմաբար վավվղում էինք, քրտնում և զովանալու համար կանգնում էինք քամիի դէմ. այդ տեղից սիրտս իւր հարուածը կրեց և ես երկու օրից յետոյ անկողին ընկնելով մի ամիս կիսամեռ մնացի ։

Շուտով ցուրտը զգալի կերպով սաստկացաւ, պէտք էր տաքանալ. ուստի աշակերտները խռիւ ժողովեցին. բայց բաւական չեղաւ, մտան պարտէզը, սկսեցին արմատախիլ անել նոր տնկած ծիրանիները և փշրելով վառարանը ձգել։ Պ. Բրտուչէօրը վատ դրութեան մէջ, ընկաւ մի անկիւնը, եւ փռուեցաւ երեսի վրայ ։ Աղաջանը պառկեց քնելու, իսկ Միրզան, որոյ արբենալը առաջին անգամը չէր, անդրդուելի մնաց ինձ հետ, որ ամբողջ գիշերուայ ընթացքում չորս գաւաթից աւելի գինի չը խմեցի. ես կրակի մօտ լսելու նորատայ, իսկ Միրզան երգում էր ։

— Մի ժամ կայ կէս գիշերին . . . ասացի ես ժամացոյցս նայելով — չը քնե՞նք ։

— Ո՛չ, պատասխանեց Միրզան ոտքի կանգնելով — գեղեցի՛կ լուսնկայ գիշեր է, գնանք դուրս և քիչ մը պտտելով երգենք բաց օդի մէջ ։

Մենք դուրս գնացինք, աշակերտներն էլ քնել էին և կրակը սկսում էր մարիլ, իսկ ցուրտն էլ մեղմանալ ։

Իրաւ որ մի գեղեցիկ գիշեր էր, ամէն կողմ լուռ, առջեւնիս փռվում էր ընդարձակ դաշտը, որոյ հորիզոնում ցցվում էին բլուրներ և երեւում էին մթին անտառներ. գիշերային այդ լռութեան մէջ միայն լսվում էր առուակի խոխոջիւնը և տերեւների սօսափիւնը ։ Ես կթնեցի մի ծառի, Միրզան կանգ առաւ առուակի մօտ, ձեռները այտերին դրաւ, գլուխը բարձրացրեց և գիլ ձայնով սկսեց երգել մի քաղցրաձայն «Հիճազ», որոյ ձայնառութիւն էր լինում նորա արձագանքը լուռ հովտի մէջ, երբ նա դադարում էր շունչ առնելու համար ։

Նա մի բարձր լաւաշի վրայ կանգ առաւ մի բոլէճաչափ. ձայնը հեղհեղէտէ տարածուելով արձագանք արձակեց, նախ դէտի և ապա հեղհեղէտէ վտակի հոսման մեղմութեամբ և մինչդեռ Միրզան ձեռքը նորէն երեսին դրաւ շարունակելու . . . յանկարծ մի սարսափելի մռնչիւն լսուեցաւ այգիի կողմից, նորան հետեւեցին աղաղակներ և ապա նորէն մի կատաղի մռնչիւն, որը սարսեցրեց ամբողջ հովիտը . . .

—Ա՛հ . . . գոչեցի ես սարսափած—վագրն է ։

—Վագրը՞, պատասխանեց Միրզան վախից դողալով—վագրը՞. կա . . .

Նորա խօսքը միջնատուեց մի երկրորդ կատաղի մռնչիւնով և ապա նորան հետեւող մի մարդկային ահարկու ձայնով, որը գոռում էր.

—Երկաթը՛ . . . երկաթը՛ . . . ։

—Վանդակը ջարդել է, գոչեց դողալով Միրզան ։

—Ո՛չ, ասացի ես—երկա՛թ է գոռում, երեւի վագրը նորէն կատաղել է ։

Ականջներս սրեցինք, լռութիւնը տիրեց երկու բոլէճաչափ և ապա նորէն լսուեցաւ նոյն մռնչիւնը, սակայն այնպէս խուլ, որ կարծես մի հորի միջից էր դուրս գալիս ։

—Մարօ՛ . . . գոռաց մարդկային ձայնը —պառկի՛ր . . . ։

Նորէն հանդարտութիւն տիրեց.

—Գնանք այգին, ասացի ես Միրզային —գնանք տեսնենք այնտեղ ի՞նչ կայ ։

—Բայց . . . ասաց Միրզան—եթէ վագրը վանդակը կոտրել է . . .

—Յիմա՛ր, ասացի ես—չէ՞ս լսում որ տաքացրած երկաթը հանդարտեցնում է գազանին, երեւի գազանապահը եկել է և գործում է . . . գնա՛նք ։

Եւ ես վազեցի դէպի այգին, Միրզան հետեւեց ինձ վազելով ։

Այգիի դուռը բաց էր և նորա մօտի պահապան զինուորը չէր երեւում. մենք վազեցինք դէպի վագրի լուսամուտը, որոյ առջեւումը խռնուել էին քանի չափ անձինք և որոնց մէկը ձեռքին մի լապտեր բռնած բարձր, լոյս էր ձգում ներսումը ։

Նայում եմ ։

Այնտեղ, ներսում, գազանը կծկուած մի անկիւնում, առջեւի թաթերի վրայ դրած կզակը, ետեւի ոտը ժողուած, սպառնում էր ցատկել. նորա աչքերը սարսափելի էին և սեւեռուած մի մարդու վրայ, որը նորանից 10 քայլ հեռու, կանգնած վերից իջնող անցքի տակը, ձեռքին մի տարաշէկ երկաթ բռնած, աչքերը սեւեռել էր գազանի աչքերին ։

Դա գազանապահն էր, որը իջել էր ցած վագրին հանդարտեցնելու նպատակով. նորա դէմքը գունաթափ էր, սակայն յանդուգն և վստահ. մի ժպիտ խաղում էր շրթունքների վրայ ։

Վագրը նորէն սկսեց մռնչալ, սակայն գազանապահը աչքը անթարթափ սեւեռել էր նորա աչքերի մէջ և դէպի նորան էր պարզել կրակած երկաթը. դրսից ո՛չ ոք էր շնչում, ամէնքն էլ ներս էին նայում սրտի թրթռալով ։

—Վա՛տ է . . . մռմռաց գազանապահը ։

—Մղի՛ր երկաթը, մղի՛ր, գոչեց դրսից մէկը ։

Գազանապահը դանդաղութեամբ ժպտեց և առանց ակնարկը գազանի ակնարկից հեռացնելու,

—Անկարելի է, ասաց—սաստիկ կատաղել է . . . ծայրահեղութեան է հասել . . . ։

Վագրը կարծես ի հաստատութիւն դորա խօսքերի, մի մռնչիւն արձակեց և շարժուեցաւ. բոլորս մի սարսափելի աղաղակ արձակեցինք, կարծելով թէ նա կը յարձակուի գազանապահի վրայ, բայց սա աչքերը աւելի մեծացնելով, ճակատը սեղմելով մի խիստ ակնարկ ձգեց դէպի վագրը և գոչեց.

—Պառկի՛ր, Մարօ՛, պառկի՛ր ։

Գազանը հնազանդուեց և նորէն իւր նախկին դիրքը ստացաւ ։

Գազանանոցում տիրում էր բաբելոնեան խառնակութիւն, առիւծները մռնչում էին, վանդակները շարժում, ինձը մռնչում էր, գայլը ոռնում, կապիկները ճչում էին բարձր ձայնով, շները հաչում էին, իսկ սիրամարգները հեռուից արձակում էին իրենց անախորժ ձայները . . . ։

—Յիմարնե՛ր, ասաց գազանապահը միշտ ակնարկը վագրի ակնարկից չհեռացնելով —դուք ձեր աղմուկներով աւելի էք գրգռում նորան, լռէ՛ք, Եղբայր, մի քանի հոգով բարձրացէք տանիքը և մի չուան տարէք . . .

Լուսամուտի առջեւը խռնուածներից բաժանուեցին երեք հոգի և հեռացան. գազանապահի ձեռքի երկաթը սկսում էր հեղհեղէտէ սեւանալ և դորանով բթանում էր նորա վերջին զէնքը. վագրը մի յաջող վայրկեանի էր սպասում իւր մահաբեր ոստումը գործելու, այդ վայրկեանը կը լինէր գազանապահի ակնարկը իրանից հեռացնել, բայց համառ և անդրդուելի պարսիկը չ'աւարտ այդ և հետեւաբար յոյս կար, որ նա ազատուէր ։

Միրզան, ես և բոլորս դողում էինք և սաստիկ գունաթափ. լուսինը վանդակներից ներս թափանցելով լուսաւորում էր գազանապահի մեռելանման դէմքը և գազանի կարմիր մազերը, իսկ նորա աչքերը կայծեր էր արձակում մթան միջից ։

Գազանապահը շարժեց իւր ձեռքի երկաթը և կարծես կամենում էր մի ոք և իցէ փորձ անել, բայց ետ կանգնեցաւ, երեւի մտածելով, որ դորանով աւելի կը կատաղեցնէ վագրին. այդ միջոցին տանիքից Պարսիկները գոռացին, որ պատրաստ են.

—Չուանը վար կախէք, ասաց գազանապահը և առանց դիրքը փոխելու և կամ շարժուելու գետին ձգեց մեղմութեամբ ձեռքի երկաթը, ակնարկը աւելի դաժան կերպով սեւեռեց գազանի աչքերի մէջ և վար իջած չուանի ծայրը փաթթեց մէջքին։

—Լսէ՛ք, ասաց նա — երբ «քաշէք» կը գոչեմ, սաստիկ արագութեամբ վեր քաշէք. քանի՞ հոգի էք, եթէ քիչ էք, շատ եղէք, գազանը պատրաստվում է, շո՛ւտ . . . ։

Եւ իրաւ, գազանը սկսեց աւելի սեղմուիլ և ձայներ արձակել, որին արձագանք էին տալիս միւս սենեակներից ինձը, առիւծները, գայլը և կապիկները իրենց խառնիխուռն աղաղակներով ։

Լուսամուտի առջեւ հեղհեղէտէ խռնվում էին պալատի զինուորները, պահապանները և Նապաստակի Բլրի ամէն մի անձը ։

—Լսէ՛ք, նորէն գոռաց ներսից գազանապահը, ձեզնից ոչ ոք չկա՞յ զրուցում լաւ նշան դնող . . . բայց ո՛չ, ո՛չ, շահը կը բարկանայ, եթէ իւր փառաւոր վագրը սպանուի . . . ո՛չ, նորա համար աւելի լաւ է մի մարդ զոհուի . . . քան իւր գազաններից մի նոյն իսկ ամենայետինը . . . յարեց նա դառն ժպիտով—ահա՛ . . . պատրաստվումէ ցատկելու . . . վերջացա՛ւ . . . Աստուած, իմ մեղքերիս թողութիւն տո՛ւր . . . ա՛հ, ցատկում է, քաշէ՛ք . . . ։

Սարսափելի վայրկեան մը անցաւ, մի ահարկու վայրկեան. չուանի շարժուիլը, գազանապահի բէջ վեր բարձրանալը և գազանի ցատկելը մէկ եղաւ. լսուեցաւ մի թնդացող մռնչիւն, որին հետեւեցին անհամար մռնչիւններ, բոլորը ետ փախան, մի բուռ արիւն թրջեց դէմքս, մի սիրտ պատառող ճիչ . . . և ես ալ եւս ոչինչ չը լսեցի, որովհետեւ գլուխս դարձաւ, կրունկիս վրայ մի պտոյտ գործեցի . . . թեւերս տարածեցի և անզգայ գետին ընկայ . . . ։

. . . .

Զարթնեցի և ինձ գտայ մեր սենեակի մէջ, շրջապատուած Միրզայով, Աղաջանով և միւս ընկերներովս, որոնք ինձ վրայ կռացել էին . . . բոլորն էլ գունաթափ էին . . . Գլուխս ծանր էր, ես շարժուեցի և հարցրի թէ ո՞ւր եմ։

—Այստեղ, սենեակում, ասաց Միրզան ։

—Միրզա՞, այդ դո՞ւ ես . . . ինչո՞ւ ես այսպէս եղայ, հարցրի ։

—Պարզ բան է, ասաց նա դողդոջուն ձայնով— ես էլ եթէ չը կռթնէի ծառին այսպէս կը լինէի, միւսներից շատերն էլ ուշաթափուեցին ։

—Ա՛հ, գոչեցի ես ամեն ինչ մտաբերելով երազի նման — կարծեմ գազանապահին քաշեցին . . . վագրը ցատկեց, լսուեցաւ մի ճիչ, մի բուռ արիւն դուրս ցատկեց վանդակից . . . ։

—Եւ գազանապահի ոտքերը վագրի բերանը մնացին . . . աւելցրեց Միրզան դողալով ։

—Ա՛հ, գոչեցի ես— անգո՛ւթ մարդիկ, թողին որ խեղճը փառաւորէր և ո՛չ ոք սպաննեց գազանին, ո՛չ ոք օգնեց . . .

—Սխալես, աւելցրեց Միրզան — մի զինուոր ատրճանակ արձակեց, բայց չա՛տ ուշ, գազանապահը արդէն կտրտուած էր . . . և վագրը միայն փոքր ինչ վիրաւորուեցաւ ։

—Իսկ գազանապա՞հը, հարցրի ես ։

—Մեռաւ, կէս ժամ միայն ապրեց, մեռաւ մի դառն ժպիտ դէմքին . . . ։

Լուսանում էր, այդ օրը մենք քաղաք դարձանք և ես անկողին ընկայ . . . ։

Անցաւ մի քանի օր, ես երբէ՛ք չը մոռացայ այդ ահարկու տեսարանը, երբէ՛ք էլ չեմ մոռանալ ։

—Ի՞նչ ասաց գազանապահը երբ մեռաւ, հարցրի ես Միրզայից մի երեկոյ, և նա պատասխանեց, որ գազանապահը իւր շրջապատողներին էր նայել, «Այս էր իմ կեա՛նքը» էր ասել, ժպտել էր և աչերը փակել . . . ։

Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆՑ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել Պոլսոյ ազնիւ հասարակութեան թէ այդ մայրաքաղաքին մէջ կը շինուին եւ կը ծախուին յոյժ գեղեցիկ եւ ստորին վառարաններ, որք իմ Գործարանիս ԽԱՐԴԱԽԵԱԼ նշանը կը կրեն և իմ ՀՌՉԱԿԵԱԼ վառարանացս կեղծերն են։

Ուստի պարտ անձին կը համարիմ ծանուցանել հասարակութեան թէ Թուրքիոյ համար իմ ՄԻԱԿ ներկայացուցիչս է

ՀԷՅՆՐԻԽ ԼԱՆԺ
—24, Բէրչէմճէ Պազար, 24—
—32 Մահմուտիէ Քափու 32—
ԴԱԼԱԹԻԱ

Որ արտօնեալ է ըստ օրինաց տրամադրութեան դատ բանալ յիշեալ անձանց դէմ։

Ռ. ԿԷՊԻՒՐԹ
Վիէննա.—Քէյզէրշդրասէ Նօ. 71
VII,— Kaiserstrasse No 71

ԴԵՂԱՐԱՆ ՆՕՌՄԱԼ
ՀԱՄԲԻԿ ԷՄԻՐՋԷԵԱՆ
ՍՈՒԼԹԱՆ ՄԱՀՄՈՒՏԻ
ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՃԻՇԴ ԴԷՄԸ

Տօքթէօր Կրէկուար որ 15 տարիներէ ի վեր Բարիզի հիւանդանոցաց մէջ իւր բժշկական արհեստը խիստ ճարտարութեամբ ի գործ դնելէ յետոյ ի Պոլիս հաստատուած է, ամեն տեսակ հիւանդներ կ'ընդունի ամեն օր մինչեւ կէս օր, և Կիրակի օրեր ՁՐԻ պիտի ընդունի կարօտ հիւանդները ։

Տօքթէօր Ռօպէնսօն, մասնագէտ Ստամոքսի և Աղեաց հիւանդութեանց, ինչպէս նաեւ Միզային գործարանաց և Գաղղիական ախտի, պիտի ընդունի իրեն դիմող հիւանդները Չորեքշաբթի և Շաբաթ օրերը ժամը 7էն մինչեւ 9ը ։

Համբաւաւոր և ճարտար ուրիշ բժիշկ մը պիտի ընդունի ՁՐԻԱԲԱՐ իրեն դիմող ամեն հիւանդներ ամեն օր ժամը 9էն 11։

Յանձնարարք խիստ գոհ պիտի մնան թէ՛ վերոյիշեալ մեծանուն բժիշկներէն և թէ՛ Դեղարանէն, ուր կը գտնուին ո՛չ միայն Եւրոպայէն բերուած դեղեր և գործիքներ, այլ մեծ խնամով կը պատրաստուին բոլոր դեղերը ։

Խիստ աժան գներ

ԻԼԱՆ

ԽԱՋԻՆԷԻ ՃԷԼԻԼԷԻ ՄԱԼԻՅԷ

Խազինէի մալիյէճէ միւզայէտէ օլունմագտա պուլունտուղու պիտէֆամ իլան օլունան մէսքիւքեամը մագթուատէն ալթըըղըն պէհէր տիրհէմը ճէտիտի լիրաի Օսմանի ևիւզ ղուրուշտան օն իւչ պուչուգ վէ պէշլիկլին տախի պէշ բարատէ թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ, պունլարըն գարարը գաւլինին վէրիլմէսինէ Թըշրինը էվվէլը րուզմինին օթուզ պիրինճի բէնչշէնպիհ կիւնի թային վէ թախսիս օլունտուղընտան, օ կիւն սաաթ օնտա գարարտատէ չէքիլէրէք Թըշրինի սանիի րուզմինին իքինճի ճումա իրթէսի կիւնի սաաթ օնտա գատար ֆիյաթը մուգարրէրէնին եւզտէ պէշինէ միւսավի սուրէթտէ զամմ գապուլ խոլիւպ անտէն սօնրա հէր քիմին եօհաէսինտէ թէգարրիւր իտէր իսէ հէման պէտէլի պիլ ալըզ մէսքիւքեամը մէզքիւրէ անա թէսլիմ օլունաճաղը սուրէթը գաթիյէտէ մուգարրէր օլմաղը իլէ, թալիպ օլանլարըն ինգըզալի միւտտէթէ գատար քէֆիլ վէ եախօտ թէէմինաթ աքչէլէրի իլէ պէրապէր Խազինէի ճէլիլէ վարիտաթը իտարէի ումումիյէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

22 Թըշրինի էվվէլ 301

1—3

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՕՐՍԱ

Ղալաթիա, 24 Հոկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. D. Սէրի Գ. Կ.		15 2
Պօրսայի գոցուելէն վերջ	»	15 3
Սեղանի մէջ		— —
Առաւօտուն բացուելու		15 12
Բարձրագոյն գին		15 12 1/2
Նուազագոյն »		15 12
Կէս օրին		15 12
Փոխառութիւն 1858) 1862)	A. Սէրի Գ.	26
» 1860) 1863) 1872)	B.	15 5
» 1865) 1869) 1873)	C. »	15 10

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուելու	69 15
Այս առաւօտ բացուելուն Գ. Կ.	69 25
Կէս օրին	69 25

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

Լոնտոն, 4 Նոյեմբեր, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ				100 5/16
Օսմ.	»	Սէրի Գ.	բացուելու	13 13/16
»	»	»	գոցուելու	14 7/8
»	»	»	Ա.	26
»	»	»	Բ.	14 3/4
»	»	»	Գ.	14 7/8
Օթթոման 1871				66
Փոխառութիւն 1877				78 1/4
Պանք Օթթոման				9 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873				95 1/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)				63
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)				86 1/8
Տայրա Սանիէ				60 1/8
Դօմէնիալ (փոխառ. Րօչիլտ)				85 3/4
Հնդկաստանի պարտաթուղթ 4%				— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ				— —

Վիէննա, 4 Նոյեմբեր, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 55
Օսմանեան երկաթուղի	17 70

Բարիզ, 4 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %			107 67 1/2
» » 3 %			79 37 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Գ.		բացուելու	14 07 1/2
»	»	գոցուելու	14 02 1/2
»	» Սէրի Բ.		15
»	» Գ.		14
Օսմանեան երկաթուղի			35
» Րէժիի բաժնեթուղթք			— —
Պանք Օթթոման			491 25
Գրէտի Լիոնէ			517 50
» Ֆօնսիէ			1285
Բաժնետամս Լիոնի			1232 50
Սուէզի ջրանցք			2003 75
Ռուսական 5% 1877ի			100 1/4
Իտալական Ռանթ			95 77 1/2
Եգիպտական միացեալ			328 75
Սպանիական (արտաքին)			55 3/4
Բրիօրիթէ Թիւրք			346 25
5% Հելլենական			280
Զեխ Լոնտրայի վրայ			25 21

ԻԼԱՆ

ՇԷՀԻՐ ԷՄԱՆԷԹԻ

Գարաքէօյտէ վագը օլուպ Ալթընճը Տաիրէ մալի պուլունան պարագալարըն աչնէի հալիյէ Թըշրինի սանիի իպթիտասընտան իւչ ևիւզ իքի սէնէսի շուպաթը նիհայեթինէ գատար օն ալթը այլըգ իճար օլունմագ իւզրէ ևիւզ լիրա իլէ թալիպի եօհտէսինտէ պուլունտուղընտան, պունտան զիյատէյէ թալիպ օլանլարըն իչպու Թըշրինի էվվէլին եիրմիսի ճումա էրթէսի կիւնինէ գատար թէէմինաթ աքչէլէրի վէ եախօտ միւթէպէր քէֆիլլէրի իլէ պէրապէր Շէհիր Էմանէթի մէճլիսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։

22 Թըշրինի էվվէլ 301

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էրզագ անպարը իչիւն միւպայաա օլունաճագ օլան օն պէշ պին գըյյէ չէքէր իլէ օթուզ պին գըյյէ ճէտիտ Թրիլէա զէյթունըընըն իչպու Թըշրինի էվվէլը րուզմինին եիրմի ալթընճը կիւնի գարարը գաթիսի վէրիլէճէյինտէն վէ եիրմի եէտինճի կիւնի տախի թէգարրիւր իտէն ֆիյաթլարտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, իթայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։

23 Թըշրինի էվվէլ 301

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ինշաաթը ասքէրիյէ իչիւն սէրիյան միւպայէասը մուգթազի օլան մուխթէլիֆ իւլ ճինս քէրէսթէ շէրայիթը մուգարրէրէսի վէճհ իլէ տէր տէսթը միւնագասա օլուպ Թըշրինը էվվէլը րուզմինին եիրմի իւչիւնճիւ չարշէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի իճրա վէ իրթէսի փէնչշէնպիհ կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնզիլաթը գապուլ օլունաճաղընտան իթայէ թալիպ օլանլարըն էյամը մէզքիւրէտէ իսթիհքեամ վէ ինշաաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի լիւզումի իլան օլունուր ։

21 Թըշրինի էվվէլ 1885

3—3

քերով. զի դէշ օրինակ մը կրնան լինել, քաջալեր մը ամեն խռովայոյզ տարրոց, և այն ատեն շատ չանցած բովանդակ Պալքանեան Թերակղզին կրակի կը տրուի։

«Ռուսիոյ և Աւստրիոյ արեւելեան շահուց տարբերութեան վրայ խօսուեցաւ։ Այս տարբերութիւն արդիւնք է այնպիսի պարագայից ու տարբերոց զորս ի հաշիւ պարտ է առնուլ։ Երկուստեք բարեխօժարութիւն կայ անհետացնելու զայդ տարբերութիւն։ Աւստրո-Հունգարիոյ արտաքին գործոց Նախարարին մեծ գործն է ամեն բարեկամական յարաբերութիւններ պահել Ռուսիոյ հետ։»

Պ. Քալնօքի յետոյ յայտարարեց թէ Թուրքիոյ հետ Աւստրիոյ առեւտրական դաշնագրի բանակցութիւնք շատ յառաջացած են, և ի մօտոյ գոհացուցիչ լուծման մը պիտի յանգին։ — Իսկ Յունաստանի հետ եղած առեւտրական բանակցութիւնք ետ մնացին, Աթէնքի Նախարարական փոփոխման և Պալքանեան դէպքերու պատճառաւ։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ. Գահիրէ, 30 Հոկտ. առ Թայմզ.

«Սըր Հէնրի Ուոլֆ այսօր անպաշտօնական այցելութիւն մը տալով Խտիւին, ցուցուց անգլօ-թուրք պայմանագիրն, որոյ պարունակութիւնք մեծ գոհութիւն պատճառեց Խտիւին։ Պայմանագիրք մինչեւ որ պաշտօնապէս չվաւերացուի, չպիտի հրատարակուի։ Բայց աւասիկ անոր մէկ ճիշդ բովանդակութիւնը։

«Պայմանագիրը կը բաղկանայ մէկ նախաբանէ և 7 յօդուածներէ։

«Նախաբանը կ'ըսէ թէ, Պայմանագրոյն նպատակն է Եգիպտոսի նկատմամբ կարգադրութիւն մ'ընել արդի հրովարտակաց պայմաններուն մէջ։

«Ա. յօդ. ը կը տրամադրէ մէկ անգլիացի և մէկ օսմ. Պատուիրակի անուանումը։

«Բ յօդ. ը կը վերաբերի Սուտանի։ Խտիւն և օսմ. Պատուիրակը պիտի խորհրդակցին ու բանակցին Սուտանի խաղաղացման համար, սահմաններու ճշդումով մը։ Որոշուած ամեն անօրինութիւն անգլ. Պատուիրակին հաղորդուելով, վերջնապէս ընդունուելէ առաջ նորա հաւանութիւնը պիտի ստանայ։

«Գ. յօդ. ը անորոշ և կարճ խօսքով մը կը տրամադրէ եգիպտական բանակին վերակազմութիւնը։

«Դ. յօդ. ը Խտիւն և Պատուիրակաց լիազօր իշխանութիւն կու տայ մանրամասնօրէն քննելու Եգիպտոսի մէջ ամեն վարչութեան վիճակը։

«Ե. յօդ. ը կը վերաբերի Եգիպտոսի միջազգային կարգադրութեանց, որք պիտի յարգուին ցորչափ կը միան արդի հրովարտակներուն տուած իշխանութեան սահմանաց մէջ։

«Զ. և կարեւորագոյն յօդ. ը կը տրամադրէ թէ երբ երկու Պատուիրակներն համոզուին թէ կատարեալ բարեկարգութիւն վերահաստատուած է, Եգիպտոսի իշխանութիւնն յարգուած է և նորա սահմանները պաշտպանուած, յայնժամ պիտի տեղեկագրեն իրենց կառավարութեանց, որք պիտի բանակցին՝ համաձայնութիւն մը կնքելու համար, որպէս զի անգլ. զօրքերն ելնեն Եգիպտոսէն, պարագայից ներելուն պէս։

«Է. յօդ. ը ձեւական է։

«Մինչեւ որ օսմ. Պատուիրակն անուանի, կարելի չէ շատ լաւատես յոյսեր դնել այս Պայմանագրոյ վրայ։ Ոմանք կը տարակուսին իսկ թէ պիտի անուանի՞ օսմ. Պատուիրակն։ Յոռետեսք կ'ըսեն թէ օսմ. Պատուիրակին անուանումը պիտի յետաձգուի ցկատարումն անգլ. ընդհ. ընտրութեանց, տեսնելու համար թէ Պահպանողականք իշխանութեան վրայ պիտի մնա՞ն, և այն ատեն, ըստ պարագայից, կարելի է որ բնաւ չանուանի։»

Զայս ըսելէ յետոյ, Թայմզին Թղթակիցը կը յարէ թէ Պայմանագիրը լաւ բան մ'է Անգլիոյ համար, քանի որ Եգիպտոսի մէջ անգլ. կառավարութեան բռնած դիրքը կը կանոնաւորէ և կը նուիրագործէ։ Անգլիա կրնայ ըսել թէ այսուհետեւ Եգիպտոսի մէջ կը գործէ՝ Եգիպտոսի գերիշխան Վեհապետին հետ օրինաւոր դաշնադրութեամբ մը։ Անգլիա փոխանակ եւրոպական վեց Տէրութեանց խորհուրդ հարցնելու, Թուրքիոյ հետ միայն համաձայնելու պարտաւորուելով, շատ կը դիւրացնէ իր գործ։

ՍՈՒՏԱՆ. Ս[illegible]ն, 30 Հոկտ. առ Թայմզ.

«Խարթումէ եկած մայրապետք կը ծանուցանեն թէ Սէննարի եգիպտական պահակազօրաց անձնատուր լուրն ստացած են տեղանտեսէ մը, և թէ իրենք իսկ տեսած են Մէհտիականաց բանակն, որք գերիները կը բերէին Խարթում։ Այս գերիք կը պատմէին թէ Սէննարի կառավարիչն և պահապան զօրքերը ջարդուած են։

«Ապստամբաց մեծ բանակ մը Օսմանդմանի գլխաւոր բանակետղէն մեկնած է, և (դէպ ի հիւսիս) Ապու Համաթի վրայ կը քալէ։ Մայրապետները կ'ըսեն թէ ապստամբք անպատճառ Ստորին Նեղոսի երկրին վրայ յարձակիլ մտադիր են։ Ինչպէս երբեմն Խարթում, այժմ Եգիպտոս կէտ նպատակի է։

—Գահիրէ, 30 Հոկտ. առ Ռէօթէր.

Նուպար փաշա մտադիր է եղեր պահանջել որ Տօնկոլա, Անգլիացւոց ձեռամբ լքեալ, վերստին գրաւուի։ Անգլ. զինուորական իշխանութիւնն, ընդհանրապէս, խոհեմութիւն կը համարի կատարելապէս նահանջել գլխաւոր Հալֆա, եթէ մեծ քանակութեամբ զօրք չկարենայ ղրկուիլ դէպ ի Տօնկոլա։

Եգիպտական Նախարարութիւնն եւ արտաքին ժողովուրդն անհամբեր կ'սպասեն օսմ. Պատուիրակին գալստեան, որ չեկած ո՛չ մի կարեւոր գործ կրնայ կատարիլ։

Կ'ըսուի թէ Պայմանագիրը տասն և հինգ աւուր մէջ պարտի վաւերացուիլ, և առ այն կը վերագրուի օսմ. Պատուիրակին անուանման յապաղումը։

ՍԵՐՊԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. Այս երկու դրացի պետութիւնք կը շարունակեն զիրար ամբաստանել եւ իրարու հրատարակած լուրերն հերքել.

—Սոֆիա, 30 Հոկտ.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Պուլկար կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը հերքէ սերպ կառավարութեան այն զեկուցումը թէ, սահմանագլուխները փակելու եւ Սերպիայէն Պուլկարիա մտնել ուղղողներն սպաննելու հրաման տրուեր է Սոֆիայի կառավարութենէն։

Սերպ կառավարութիւնն ետ դրկած է Պուլկարիայէն եկող սուրհանդակն, հրամայելով որ այլեւս Սերպիա չգայ։ Բայց պուլկար կառավարութիւնը թոյլ կուտայ Սերպիայէն Պուլկարիա մտնելու համար մաքսային կայանաց մօտէն անցնիլ ուղղողներուն։

Անհիմն է նաեւ Պելկրատէ պաշտօնապէս հեռագրուած լուրը թէ պուլկար կամաւորք սերպ գիւղացիները կը նեղեն եղեր։ Սահմանները պահելու գործն յանձնուած է պուլկար կանոնաւոր զօրաց և ո՛չ թէ կամաւորներու։

— Պելկրատ, 31 Հոկտ.

Պուլկար իշխանութիւնք կը տանջեն Սերպերն, որոցմէ 200 հոգի Սոֆիա տանելով բանտարկեցին։

Պուլկարք աննկարագրելի ատելութիւն մը կը ցուցնեն Սերպերուն դէմ։

Սերպիոյ մէջ Պուլկարաց ընթացքին դէմ ընդհանուր զայրոյթն օր ըստ օրէ կ'աճի և կը սաստկանայ։

— Սոֆիա, 31 Հոկտ.

Արեւ. Ռումէլիի վարչութեան պետ Տր. Ստրանսքի Սոֆիա եկաւ այսօր։ Բայց այս վերադարձ իրաց վիճակին ո՛և է փոփոխում չի նշանակեր։

—Սոֆիա, 1 Նոյեմ.

Պելկրատէ կը ծանուցուի թէ Պուլկարք կը տանջեն եղեր Սերպերն, և թէ 200 Սերպք բանտարկուեր են ի Սոֆիա։

Բոլորովին չինծու է այս լուր։

Պուլկար կառավարութիւնն այս նկատմամբ ծանուցագիր մը պիտի ուղղէ Սոֆիայի հելլէն գործակատար Պ. Ռանկաբէի, որ միանգամայն սերպ գործակատարի պաշտօնը կը վարէ։

Սերպերու նկատմամբ Պուլկարաց զգացմունք չեն տարբերիր Պուլկարաց նկատմամբ Սերպերու զգացումներէն բայց եթէ միայն սա կէտի վրայ. Պուլկարք զայրոյթ զգալէն առաջ, իրաց վիճակին համակերպութեան և իրաւունքի զգացումը կը տածեն։

(Մ. Օրիէնթալ)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՆԻՍՏԸ

Այսօր, Ազգ. ժողովոյ բացուելէն առաջ ցաւալի միջադէպ մը պատահեցաւ։ Երբ Երեսփոխանք հաւաքուած էին և ատենապետ էֆ. կը պատրաստուէր ատեանը բանալ, ունկնդիր ժողովրդեան մէջէն անձ մը Հանրագիր մը ձեռքը բռնած, բարձրաձայն գոչեց թէ «Այս Հանրագիրը պէտք է կարդաք այս օր, վասն զի Ղալաթիոյ Թաղային Յանձնաժողովը մարդ գլուխ 10 ղրուշի տուրք մ'կ'ուզէ մեր ստորագրութիւնները վաւերացնելու համար։»

Ատենապետ էֆէնտի յայտարարեց թէ, այդ եղանակաւ թուղթ չի մատուցուիր Ազգ. ժողովին, այլ պարտ ու պատշաճ եղանակաւ պէտք է շարժիլ։ Յայնժամ բարապանի մը միջոցաւ Հանրագիրը դիւանին ղրկուեցաւ, սակայն զայն տուող անձը վերստին բարձրաձայն կը գոչէր թէ «այսօր անպատճառ պէտք է կարդացուի ևն.»։

Ատենապետ էֆ. պատասխանեց թէ «ո՛ր և է ազգային իրաւունք ունի արդարեւ ազգային մարմնոյ մը դէմ բողոք բերել առ Երեսփ. ժողովն, սակայն արժանավայել եղանակաւ, թէ ժողովն իւր Ներքին Կանոնագիրն ունենալով, անոր համաձայն միայն կրնայ նկատողութեան առնուլ որ և է գրութիւն, հետեւաբար եթէ ներկայացեալ Հանրագրի վրայ վաւերական գործողութիւնք կատարուած են, կը կարդացուի ի կարգին»։ Ժողովրդեան մէջէն քանի մը անձինք չուզեցին ականջ կախել այս օրինաւոր յայտարարութեանց և «կուզենք, կը պահանջենք որ կարդացուի» կը գոչէին։ Մինչեւ իսկ Հանրագիրն յանձնող անձը ժողովատեղին մտնելով, սկսաւ բարձրաձայն գոչել, սակայն բարապանք դուրս հանեցին զայն։ Այս շփոթութեանց միջոցին, ժողովրդեան մէջէն բեռնակիր մ'ալ կը գոչէր, «այս Կաթողիկոս չենք ուզեր մենք», թէեւ այս աղաղակ կրկնողներ չունեցաւ։

Ատենապետ էֆէնտի ի լռութիւն հրաւիրելով զամենեսին, ժամը 5 ին ատեանը բացաւ ամենայն կանոնաւորութեամբ։

Ատեանը բացուելէն վերջն ալ, երբ ժողովը կ'զբաղէր Երուսաղէմի միաբանական ընդհանուր ժողովոյ տեղեկագրով և զանազան առաջարկներ կը ներկայանային պատրիարքական ընտրութիւն կատարելու համար, դարձեալ ժողովրդեան մէջէն աղմուկներ, ընդմիջումներ բղխան, որք այն աստիճան սաստկացան և երկարեցան, որ ժողովոյ բարեկարգութիւնը խանգարուելով, Ատենապետ էֆէնտի Ատեանը փակեց։ Սակայն Երեսփոխան Տեարք բաւական դժուարութեամբ կրցան եկեղեցին ելնել եւ Մատենադարան երթալ։

Այդ պահուն (ժամ 5½) քանի մը հարիւր հոգի, մեծաւ մասամբ բեռնակիրք, եկեղեցւոյ բակին մէջ խռնեալ աղմուկ կը յարուցանէին։

Այս ցաւալի ցոյցն ընող անձինք իրենք ալ չէին գիտեր ինչ պահանջելնին։ Ոմանք կաթողիկոսական խնդրոյն կ'ակնարկէին, ոմանք Ղալաթիոյ Յանձնաժողովին։ Շատ անպատուաբեր տեսարան, ի մի բան։

Ժամը 6ին ատեանը վերստին բացուելով, ժողովը իւր նիստը շարունակեց ամենայն կանոնաւորութեամբ։

Մանրամասնութիւնք վաղը։

Քաղաքական ժողովն երէկ իւր նիստն ըրաւ ի Պատրիարքարան նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ. Նուրեան էֆէնտիի, և ինչ ինչ հանրային և յարաբերական խնդիրներով զբաղեցաւ։ Ժողովոյ որոշումները պիտի հրատարակենք ընդ հուպ։

Ելեւմտից Հոգաբարձութեան հրաժարեալ անդամները թէև հրաւիրեալ էին ներկայ գտնուիլ երէկի Քաղ. ժողովոյ նիստին, բայց ոչ ոք պատասխանեց այս հրաւէրին։ Ճանըճեան Մկրտիչ և Գալֆայեան Սերովբէ էֆէնտիք կրկին հրաժարական գրած են Ելմտական Հոգաբարձութեան անդամակցութենէն, առարկելով իրենց անձնական զբաղմունքը։

Կ'իմանանք թէ այս կիրակէ օր, Հոգելոյս Ներսէս Պատրիարքի թաղման տարեդարձին առթիւ, Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց կողմանէ ընտրուած յատուկ պատգամաւորութիւն մը յանուն Ընկերութեան ծաղկեայ Պսակ մը պիտի դնէ Հոգելոյս Սրբազանին շիրմին վրայ, ըստ որոշման զոր յիշեալ Ընկերութեան կեդր. ժողովն իւր ԲԱՐԵՐԱՐին յիշատակը պատուելու համար տուած էր անցեալ տարի իւր մէկ հանդիսաւոր գումարման մէջ։ Այս որոշումը պիտի գործադրուի նաև ամեն տարի։

Յառաջիկայ կիրակի, Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ աւագերեց Արժ. Տ. Յովհաննէս քահանայ Հինքէրքէլեան հանդիսաւոր Ս. պատարագ պիտի մատուցանէ, որմէ յետոյ հոգեհանգստեան հանդիսաւոր պաշտօն պիտի մատուցուի ի յիշատակ Հոգելոյս Ներսէս Պատրիարքի։

Մշոյ Ս. Կարապետի վանուց վանահայր Գեր. Տ. Արիստակէս եպիսկոպոս Դերձակեան, որ ի Տիգրանակերտ կը գտնուի ազգային գործոց կարգադրութեան համար, տեղւոյն մի քանի հայկական գիւղերու կրօնափոխութեան դիմած լինելու մասին տեղեկութիւններ տուած լինելով Ազգ. Պատրիարքարանի, Ամեն. Սրբազան Պատրիարքն գրեց Գեր. Արիստակէս Եպիսկոպոսի որ ամեն կարելի միջոց ի գործ դնէ զանոնք Հայաստանեայց մայրենի եկեղեցւոյ գիրկը վերադարձնելու համար։

Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնն յանձնարարեց Տիգրանակերտի այցելու Գեր. Դերձակեան Արիստակէս եպիսկոպոսի, որ տեղւոյն Երեսփ. Կրօն. եւ Քաղ. Ժողովները կազմելով առաջնորդի ընտրութեան ձեռնարկէ ընդ փոյթ։

Ազգ. Պատրիարքարանն երկու հեռագիր ուղղեց երէկ, մին Պալըքէսէրի կուսակալին և միւսն ալ Պանտրրմայի կառավարչին, որով տեղւոյն ազգային գործոց պատճառաւ բանտարկեալ ազգայնոց ազատ թողուիլը կը խնդրէ։

Ընթերցողք կը յիշեն թէ Մանչեսթրի Հայոց հոգեւոր հովիւ Գեր. Սուքիաս Վ. Պարոնեան ի դիմաց Մանչեսթրի հայ գաղթականութեան ցաւակցական ուղերձ մը մատուցած էր հանգուցեալ Հայասէր Լորտ Շաֆթսպըրիի ընտանեաց։ Աւասիկ այդ ուղերձն, որ հրատարակուած է անգլ. բազմաթիւ լրագրաց մէջ.

Տէր.—Մեք, Անգլիոյ հայ գաղթականութեան անդամքս, մեր դառն կսկիծը կ'արտայայտենք Հայոց մեծագոյն բարեկամին ու բարերարին, Վսեմ. Անթընի Քուբըր Շաֆթսպըրի կոմս Բ. Ժ... Տ. Ս. Լ.ի մահուան առթիւ, և Ձեր Վսեմութեան կը ներկայենք մեր խորին համակրութեան և յարգական կարեկցութեան արտայայտութիւնք։ Երախտագիտութեամբ կը յիշենք այն աջակցութիւնն զոր Ն. Վսեմութիւն ընծայեց է հայ ազգին, մանաւանդ մեր երկրի վերջին սովին ժամանակ։ Ի նշան երախտագիտութեան, յարգանաց և սիրոյ վասն քրիստոնէական մարդասիրութեան այս մեծագոյն դիւցազնին, որ իւր համակրութիւնը տարածեց մեր երկրին և ազգին վրայ, ամսոյս 11ին, հոգեհանգստեան յատուկ պաշտօն կատարեցինք մեր ազգային եկեղեցւոյն մէջ ի յիշատակ ազնիւ Կոմսին։

Իցէ՛ թէ Ձեր մեծանուն հօր գեղեցիկ օրինակէն ներշնչուելով՝ հետեւիք նմա, որով իւր օրհնեալ յիշատակն անմոռաց մնայ իւր բարերարութիւնները վայելող հայ սրտերուն մէջ։ Այս ջերմ մաղթանքը կ'ընէ Ձեր Վսեմութեան ամենախոնարհ և ամենահնազանդ ծառայն,

Ս. ՊԱՐՈՆԵԱՆ
Հովիւ Մանչէսթրի Հայ Եկեղեցւոյն

Գնալը կղզիէն կը գրեն մեզ երէկի թուով.

Այսօր կղզիներու Նորընտիր գայմագամ Թէվֆիք պէյն, եկաւ ասա ի Գնալը կղզի յայցելութիւն. այցելեց նախապէս ընկերակցութեամբ Մեծ կղզւոյ և կղզւոյս երեւելեաց — յորս էր և. Մանուկեան Վսեմ. Սենեքերիմ էֆէնտին — Տեղւոյս Ազգ. Ն. Երկսեռ Վարժարանն, ուր աշակերտք դրսի սրահն, յերկուս բաժնուած, Հայ-Թուրք քաղցրաձայն երգերով ընդունեցին զնորին վսեմութիւն։ Վարժարանին Տնօրէն-Դաստուն Մեծ. Կարապետ էֆէնտի Երէցեան պարագային յարմար Տաճկերէն կարճ, բայց իմաստալից բանախօսութիւն մ'ըրաւ, որում պատասխանեց նորին վսեմութիւն՝ յայտնելով իւր խորին շնորհակալիք։ Այցելեց նաեւ Յունաց վարժարանն. ճաշեց իւր Մեծարոյ ընկերակցօք Վսեմ. Սենեքերիմ էֆէնտիի տունն՝ ուր պատրաստուած էր յատկապէս մի փառաւոր սեղան. յետոյ մասնաւոր այցելութիւններ տալով Հայ-Յոյն երեւելեաց՝ մեկնեցաւ գոհ սրտիւ խոստանալով մասնաւոր այցելութիւն մը տալ Ազգ. Ն. Երկսեռ Վարժարանին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ

Գասըմփաշայի Թաղային ատենին մատակարարութեան հաշուեցոյցն՝ որ կ'սկսի 1883 յուլիս 17 էն և կը յանգի ցվերջ օգոստոսի ներկայ տարւոյ, Տնտես. Խորհրդոյ ներկայացուած, եւ անոր յար և նման օրինակը նոյն Թաղի եկեղեցւոյ բակն ի տես Թաղեցւոց կախուած է։

Տնտեսական Խորհուրդն այսու պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ Պատուարժան Թաղեցւոց, որ նոյն հաշուեցոյցին վրայ որ և է դիտողութիւն կամ բողոք՝ եթէ ունին, թուականէս մինչև 21 օր գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտեսական Խորհրդոյ։

Հետեւապէս սոյն պայմանաժամին լրանալէն յետոյ՝ որեւէ բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։

Կ. Պոլիս
23 Հոկտեմբեր, 1885 (Կնք.)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ

Դեսպանախորհրդոյ առաջին նիստը տեղի ունեցաւ երէկ երեկոյ ժամը $9\frac{1}{2}$ին Թնդանօթարանի ապարանքին մէջ և տեւեց մինչեւ ժամը $10\frac{1}{4}$։

Նախ թէ հրամցուեցաւ ժողովականաց, յետ որոյ պատուիրակք իրենց յանձնարարագրերը ներկայեցին միմեանց։ Այս նիստ նախապատրաստական լինելով, խորհրդակցութեանց ձեւին և ատենագրութեանց նկատմամբ վերջնական որոշումներ տրուեցան։

Երկրորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ վաղը, շաբաթ։ Օտար քարտուղարի պաշտօնն յանձնուած է ֆրանսական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Հանօթոյի։ Նաում էֆէնտիի և Եուսուֆ պէյի իբրեւ օգնական քարտուղար պիտի աջակցին արտաքին թղթակցութեանց քարտուղարներէն Մէհմէտ և Մուսթաֆա պէյերը, նոյնպէս իւրաքանչիւր դեսպանատուն մէկ մէկ օգնական քարտուղար պիտի ունենայ վաղը։

Օսմանեան պատուիրակք Դեսպանախորհրդէն ելնելով անմիջապէս Բարձր. Մեծ-Եպարքոսի քով գնացին, ուր խորհրդակցութիւնք տեղի ունեցան մինչեւ ուշ ժամանակ։ Ներկայ էին նաեւ Բարձր. Սպարապետն և Արտաքին, Ներքին, Դատական և Ծովային գործոց Վսեմ. Նախարարք։

Համայի նախկին կառավարիչ Պէհրամ փաշա՝ Սուրիոյ նահանգի Հօրան գաւառակի կառավարիչ անուանեցաւ։

Կայսերական հրամանաւ Միրլիվայի աստիճան տրուեցաւ սպայակոյտի գնդապետներէն Խալիլ, Նազիֆ և Էմին պէյերու, որք ի Րումէլի գտնուած կայս. բանակաց մէջ պաշտօն պիտի վարեն և քիչ օրէն պիտի մեկնին։

Բարձր. Սպարապետ Ալի Սաիպ փաշա և Ծովային գործոց Նախարար Վսեմ. Հասան փաշա երէկ Բ. Դուռն երթալով, երկարօրէն տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

Պաֆրայի գաւառակն այս անգամ նահանգի վերածուելով, նորա կուսակալ անուանուած է Բէքիր փաշա։

Ելմտական բարեփոխման Յանձնաժողովն երէկ եւս նիստ ըրաւ նախագահութեամբ Ներքին գործոց Նախարար Վսեմ. Մինիր փաշայի։

Անգլիական դեսպանատան առաջին թարգման Սըր Ալֆրէտ Սանտիսըն երէկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, պետական խորհրդոյ նախագահ Արիֆի փաշայի, և Արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական Վսեմ. Տահեան էֆէնտիի հետ։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սպայակոյտի Միրլիվա և հաշուակալութեան առաջին ճիւղի նախագահ Հագգը փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Կրետէի թնդանօթաձիգ զօրաց հրամանատար Միրլիվա Թէվֆիք փաշայի և երրորդ զօրաբանակի պահեստի զօրաց հրամանատար Սիւլէյման Ճավիտ փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Շուէտ-Նորվեկիոյ թագաւորի սենեկապետ Պ. Կրանի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Վիէննայի ռումանական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Մավրոճէնիի։

Սպարապետութիւնը նոր պայմանագիր մը կնքեց Լոյտի ընկերութեան հետ, 49,000 զօրք փոխադրելու համար ի Սէլանիկ։ Մախզուսէի և արքունի նաւարանի միւս շոգենաւք եւս փոխադրութեանց յատկացուած են։ Նէճտ և [illegible] շոգենաւք նախընթաց օր մեկնեցան Պոլսոյ նաւահանգիստէն, զօրք և ռազմամթերք փոխադրելով ի Սէլանիկ։ Սէլանիկ հանուած զօրաց մէկ մասը երկաթուղիով Ուսքիւպ կը ղրկուի՝ որ բանակատեղին է Միւշիր Վէյսէլ փաշայի, ընդհանուր հրամանատար Սերպիոյ և Պուլկարիոյ սահմանագլխոյն վրայ համախմբեալ զօրաց։ Միւս մասը կը ղրկուի դէպ ի Էլասոնա և Քաթէրինի, որ Թեսալիոյ Թրքօ-հելլենական սահմանագլխոյն վրայ սպասող զօրաց կեդրոնավայրն է։

Երէկ Բերայի մէջ մեծ շքով կատարուեցաւ Բահէր փաշայի յուղարկաւորութեան հանդէսը։

Գունդ մը հեծելազօրք և գունդ մը հետեւակազօրք կ'երթային թափօրին առջեւէն, առաջնորդութեամբ զինուորական նուագածուաց խմբի մը, որոյ կը հետեւէին գերմանական դեսպանատան պահակ շոգենաւուն նաւաստիք։

Մեծ-Եպարքոսին քարտուղար-թարգման Վէքիլ էֆէնտի, Բ. Դրան արարողապետ Իպրահիմ պէյ, և արտաքին գործոց Նախարար Սաիտ փաշայի թարգման Կիւլլապեան Միքայէլ էֆէնտի իրենց պաշտօնական համազգեստիւք կը հետեւէին դագաղին։ Յուղարկաւորաց մէջտեղէն կ'ընթանար գերմանական դեսպան Պ. Ռատովից, շուրջն ունենալով դեսպանատան և հիւպատոսարանի պաշտօնէութիւնն և պահակ շոգենաւուն սպայներն, ամենքն ալ համազգեստիւք։ Յուղարկաւորաց մէջ կը նշմարուէին օսմ. ծառայութեան մէջ գտնուող գերմանացի սպայք՝ Րիսթոֆ փաշա, Հօպ փաշա, Ֆօն տէր Կոլց փաշա, Քամբօզվէնէր փաշա, Սթրէքէր փաշա, Լէքօք փաշա, Կրունվալտ փաշա, Վէնտէլ փաշա, Պլիւմ փաշա, Սթարք փաշա, զինուորական վարժարանաց վերատեսուչ Ջէքի փաշա, եւրոպական դեսպանք, օսմանեան բարձրաստիճան պաշտօնատարք, գերմանական և այլ գաղթականութեանց երեւելիք։

Գահիրէէն կը գրեն թէ Խտիւն կառավարութիւնն ըմբռնելով Սուտանի մէջ տեղի ունեցած իրաց ծանրութիւնն, որոշեր է եգիպտական բանակին առաջին զօրագունդը ճանբայ հանել ապստամբաց դէմ ղրկելու համար։

Այս աւուր Թարճէմանի մէջ կը կարդանք.

«Կայս. հրամանաւ, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն հրամայած էր Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան, որպէս զի երկաթուղեաց միացման գծին պայմանագրութեան մէջ, ի միտս Կայս. Կառավարութեան գտնուած յօդուածները քննուելով պարտ ու պատշաճը գործադրուի։

«Մեր առած տեղեկութեանց նայելով, այս խնդիր Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան խորհրդոյ մէջ մանրամասնաբար քննուելէ և մի քանի անձանց ալ գրաւոր կարծիքն առնուելէ յետոյ, յիշեալ խորհուրդն ընդարձակ տեղեկագիր մը պատրաստելով Բ. Դրան հաղորդած է, որ Նախարարաց Խորհրդոյ մէջ կարդացուելով Պետական Խորհրդոյ յանձնուած է։

«Ըստ մեզ, այս գործին մէջ չորս կարեւոր կէտեր կան.

«Ա. Յառաջագոյն գտնուած շինութիւնք պայմանագրութեան մէջ չեն գրուած և այդ խնդիր բաց թողլով 100,000 ոսկւոյ գումար մը ի զուր ծախսուած է։

«Բ. Հակառակ հիմնական դաշնագրութեան, պայմանագրութեան մէջ յօդուած մը գրուած է, որով, եթէ հարկեցուցիչ պատճառներով շինութիւնք դադրին, յառաջ գալիք վնասը Կայս. Կառավարութիւնը պիտի տուժէ։

«Գ. Պատուիրակաց և այլ կարող անձանց կողմէ շինուած գծերը քննուելով իւրաքանչիւր հազարամետրի համար 100,000 ֆրանք ծախք յատկացուած է, որով Կայս. Կառավարութիւնն, այսպիսի անձուկ պարագայի մէջ, իւրաքանչիւր հազարամետրի վրայ 75,000 ֆրանք՝ որ ըսել է 400,000 ոսկւոյ վնաս մը կրած է։

«Դ. Կայս. հրամանաւ վաւերացեալ հիմնական դաշնագրութեան հակառակ և ի վնաս Կայս. Կառավարութեան, ուրիշ յօդուածներ եւս դրուած են պայմանագրութեան մէջ։

«Վստահ ենք թէ Պետական Խորհուրդն անկողմնակալութեամբ այս չորս կէտերն ուշադրութեան առնլով, պէտք եղածն, ըստ օրինի, ի գործ պիտի դնէ։

Կարինէն կը գրեն առ Էֆքեար.

Զինուորական պատրաստութեանց վրայօք նոր լուր մը չկայ։ Առայժմ 10,000 զօրաց հագուստ կը պատրաստուի, ամբողջացնելու համար կանոնաւոր բանակի վաշտերը որոց թիւը 800ական հոգւոյ կը բարձրացուի։ Հանդերձեղինաց պատրաստութիւնք կը լինին նուազուրդով։ Կուսակալին նախագահութեամբ կազմեալ յատուկ յանձնախումբը Վիէննայէն և Թիֆլիզէն բերուած չուխայներն ընտրած է, որք կը կարծուի թէ չափաւոր գներով պիտի գնուին։

Անորոշ զրոյցներ կը շրջին ժողովրդեան մէջ, վերջերս Կարնոյ շրջակայքը շինուած ամրութեանց յոռի վիճակին նկատմամբ։ Այդ շինութեանց համար կարգեալ զինուորական յատուկ յանձնաժողովոյ նախագահ Շահապ փաշա կ'ամբաստանուի թէ կատարեալ ամրութիւններ չէ կառուցած, սակայն պաշտօնական տեղեկութիւնք կը հերքեն այս զրոյցները։

Մօնիթէօր կը ծանուցանէ թէ մայրաքաղաքիս յանձնակատարներէն Ռուսօի վաճառատունը սնանկացեր է 13,000 ոսկւոյ բացով։

Կրթական Նախարար Մունիֆ փաշա՝ Թուրք լրագրաց միջոցաւ կը ծանուցանէ թէ կիրակի և չորեքշաբթի առաւօտներն իւր պաշտօնատան մէջ կ'ընդունի զամենն անոնք, որք կը փափագին իրեն ներկայանալ գործի պատճառաւ։

Անգլիական հիւպատոս Պ. Բէնչ, որ արձակուրդով բացակայ կը գտնուէր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

Ֆէնէրի Պատրիարքարանի Սինոդն իւր վերջին նստին մէջ Մակրայի, Ադրիանուպոլսոյ և Սէրէզի մետրապոլտաց տեղ, որոց պաշտօնավարութեան շրջանն աւարտած է ըստ օրինի, Սինոդի անդամ ընտրեց Կեսարիոյ, Այնօրօզի և Բէսէնտէրի մետրապոլիտներն։

Հրաժարեալ սինոդականք առանց իրենց յաջորդի գալստեան սպասելու, իրենց պաշտօնատեղիները պիտի մեկնին փութով, ըստ որում արդի պարագայից մէջ իրենց ներկայութիւն անհրաժեշտ է այդ գաւառաց մէջ։

Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան գործաւորներէն երեսունի չափ յոյն ատաղձագործք այս օրերս Մուսթաֆա-Փաշայէն Հարմանլը կ'երթային, Բալֆա Խրիսթօ անուն վարպետի մը առաջնորդութեամբ, Պուլկարաց ձեռամբ կործանեալ կամուրջ մը վերաշինելու համար։

Պուլկար պահակներն հրացանի հարուածներով ընդունեցին խեղճ գործաւորներն, որոցմէ Բալֆա Խրիսթօ և ուրիշ քանի մը հոգի սպաննուեցան և մնացեալք ալ ծանրապէս վիրաւորուեցան։

Փիլիպէէն կը գրեն թէ Եամպօլէն պուլկար զօրաց հեռացումն յոյժ դառն տպաւորութիւն կ'ընէ ժողովրդեան վրայ։ Ամեն օր, զինուորական կառախումբեր կ'անցնին Փիլիպէէն, ուստից զօրքերը Պէլլովա կ'ուղեւորին Պանիայի ճանբով։ Ամսոյս սկիզբը Փիլիպէի մէջ ընդ ամենն երկու վաշտ զօրք մնացեր է Իշխանին բանակէն և 500ի չափ ալ մակեդոնիացի և քաղաքացի կամաւորք՝ Աւստրիոյ և Անգլիոյ հիւպատոսք բողոք բարձեր են առ Տօքթ. Սթրանսքի, այս վերջնոյ ներկայութեան համար։

Թրնովայի և Հարմանլըի միջեւ դրուած կամուրջները, զորս ապստամբք օդն հանած էին, մասամբ նորոգուեր են։

Թուրքիոյ զանազան գաւառներէն հետզհետէ հասնող օսմ. զօրքեր կը համախմբուին ի Սէլանիկ, ուր քանի մ'օր մնալէ յետոյ դէպ ի Մակեդոնիա կը ղրկուին։